Mehmet Semih

Gözlüklü beyefendi

gülmece dizisi

GÖZLÜKLÜ BEYEFENDİ

A N K A O F S E T A. Ş.
Cağaloğlu Cemalnadir Sok. No. 24
İ S T A N B U L — 1 9 8 5

MEHMET SEMİH

Gözlüklü Beyefendi

Gülmece Öyküleri

1. Baskı 1982
2. Baskı 1985

İnkılâp Kitabevi
YAYIN SANAYİ ve TİCARET A.Ş.
Ankara Cad. 95, İSTANBUL

Yazarın Diğer Yapıtları:

Dünyanın En Haksız Yere Dayak Yiyen Adamı Selâhattin Bey, 1977
Gözlüklü Beyefendi, 1982, 1985
Türk Mizah Hikayeleri Antolojisi, 1982
Hurda Kralı, 1983
Türk Taşlama ve Hiciv Antolojisi, 1983
Umutla Yaşıyoruz Efendim, 1983
Türk Fıkraları Antolojisi, 1985
Mahallede Dedikodu Var, 1985
Fotolu Vergi Mükellefi, 1985

«Gülmece Bir Dünya Dilidir.»

—İrfan Yalçın'a—

Adam :

— Mesleğiniz? diye sorunca...

— Memurum, dedim.

— Haa, gayet güzel, dedi.

Adamın ne demek istediğini anlayamadım.

— ...???

— Hiç kaçırmayın, cihazı alın, dedi.

Fiyatını sordum.

— Kolay, dedi, hele siz kararınızı verin, uyuşuruz.

Merak bu ya, davrandım ceplere. Beş aşağı, on yukarı derken cihazı aldım. Ne bilgisayar, ne elektronik bir aygıt, ama ikisinin ortası bir cihaz.

Dükkandan çıkarken, herif koluma gir-

di :

— Aman sakın ha, dedi, dikkatli olun!..

O kadar dalgınım ki, aklım hep cihazda. Adam hâlâ kulağımın dibinde mırıldanıyor:

— Bana inanın, çok memnun kalacaksınız, diyor.

— Tamam yahu, dedim, reklama gerek yok. Eyvallah...

Oradan otobüs durağına... Durak kalabalık. Herkes bana bakıyor! Kucağımda koskoca sandık, sandığın üzerinde iki büyük paket... Neyse otobüs geldi, zar zor, itişe kakışa bindik. Arkadan yükleniyorlar. Önümdeki adam:

— Yavaş be, diyor, akordiyon olduk.

Yanımdaki adamın, kazayla ayağına basınca, o da:

— Çüş! dedi.

— Yahu biraz ilerleyin, dedim, elimde yük var.

— Madem öyle, sen yürü...

Otobüsün kalkmasıyla, fren yapması bir oldu. Hepimiz olduğumuz yere kapaklandık. Ben, önümdeki adamın üzerine yığıldım. Kucağımda cihaz var, kalkamıyorum. İki kişi kolumu yakaladı.

— Biraz gayret, diyorlar.

Ben:

— Aman kırılmasın, diyorum.

İri yarı, uzun boylu olanı kolumdan çektiği gibi beni kaldırdı. Oh dünya varmış...

Eve kan ter içinde döndüm. Şapkamı, paltomu çıkardım. Uzatmayalım, buroşürü elime

alıp, cihazın başına geçtim. Ben konuşuyorum, o yazıyor...

Buroşürde :

«Cihaza mıknatıslı cisimler yaklaştırılmaması... Cihaz uzmanlar kurulunca açılır, ancak onların gözetiminde onarılır.» (Üçüncü madde çok ilginç.) «Cihazı kasıtlı olarak bozmak yasaktır.»

— Yahu mal benim değil mi? İstersem yerden yere vururum, kimse karışamaz.

Daha sonraki günler, ben ne söylediysem harika cihazım yazdı...

Derken:

— Madem benim harika bir cihazım var, bu cihaz kimsede de yok. İstediğimi söylerim, dilediğimi yazdırırım.

Hemen cihazımı sınava çektim:

«A.», «B.», «C.», «Ç.», «D.», «E.», «F.», «G.» diye alfabenin sekiz harfini saydım.

Sınav başarılıydı:

— Aferin, dedim.

Bu kez:

— Nereye gidiyoruz? diye sordum.

Hiç eksiksiz yazdı!..

Hele arkadaşlarımdan birine, böyle bir cihazı duyup duymadığını sorunca, arkadaşım çok şaşırdı:

— Olamaz, dedi, sen diğer elektronik aletlerle bu cihazı karıştırıyorsun.

Nedenini sordum.

— Niçin olamazmış?

Arkadaşım elektronik uzmanıydı:

— Seyfi, bu meslekte benim üzerime adam yok. Bunca yıldır elektronik yüksek ihtisası yapıyorum, dedi.

Böyle bir cihazın varlığından haberi olmayan, bunca yıldır elektronik öğrenimi gören arkadaşımı, eve çağırdım... Geldi. Cihazı önüne koydum. Kuşkuyla bakıyordu:

— Yahu bu teleks, dedi.

— Yanılıyorsun, dedim, teleks değil.

— Belki geliştirilmiş, yeni modellerden biri olabilir. Duuur... Şükrü Bey'e soralım, o bilir. Telefon edelim.

Telefonu açıp, belki yirmi dakika kadar, Şükrü Bey'e cihaz hakkında bilgi verdi. Şükrü Bey de arkadaşımın derdini anlayamadı. Çünkü, o da harika cihazları yeni duyuyordu.

Telefonu kapayınca, bana döndü:

— Haklısın, dedi, Şükrü Bey de bilmiyor.

Ben, hemen:

— Gördün mü? dedim, daha harika cihazları tanıyan bile yok.

Biraz kızdırmak istedim, kızmadı.

Durmadan sorular soruyor, defterine krokiler çiziyor, hesaplar yapıyordu.

— Nasıl çalışıyor? Mikrofonu nerede? Tuşları da yok!..

Her sorusuna karşılık verdim. Tepkilerini merak ediyordum.

— Cihazın tuşları, mikrofonu filan olsaydı, belki adını, ne işe yaradığını söyleyebilirdim, dedi.

Bunun üzerine:

— Ses geçmesi için delikler, merdane ve kâğıt bobini var, dedim.

— Eee? dedi. Hadi ses geçmesi için delikleri anladık, ama merdane, bobin?!.

Arkadaşım şaşmakla, kalmayıp, cihazın kapağını açarken:

— Yoo, dedim, mühürlü, açamazsın.

— Niye? dedi.

Garanti belgesini arkadaşıma verdim.

— Hımmm, dedi, demek garantili?

— Tabi, dedim, bu devirde garantisiz mal alınır mı? Bir buzdolabımız var, bozuk. Çamaşır makinamız, aldığımız gün arızalandı. Sözde ses alıcımız çalışıyor!

— Haklısın, dedi, vah, vah, vah!..

Anlaşıldı... Arkadaşım da işin içinden çıkamayacağını anlayınca:

— Bana müsaade, dedi.

O gidince, cihazımı çalıştırdım. Söyleve başladım:

«Hükümet iktidara geçeli, neredeyse dokuz ay olacak. 'Asgari geçim indirimi,' deniliyordu. 'Zamlara paydos, halka refah, hürriyet,' diye kürsüden bağırılıyordu. Hâlâ bekliyoruz. Galiba bu hükümet de beceremeyecek. Hükümet nerede?»

Ben hızımı alamadım, aklıma geleni söylüyordum :

«Rezillik... Hükümetin, geçen dokuz aylık süreden ders alarak, şimdi önümüzdeki dönem için yapılacak işleri, gerçekçi, daha akılcı bir şekilde planlaması ve özellikle yasa de-

ğişikliklerini hazırlayıp, yeni yasaları da hemen Meclis'e sunması gerekiyor. Tabii ondan sonra iş, Meclis görüşmelerine kalıyor. İktidar partisi, grubuna hakim olarak, yasaların Meclis'de görüşülmesine o kıl payı çoğunluğu elinde bulundurup, yasaların çıkarılmasında yine... Her neyse... Yoksa daha çok dokuz aylar geçer ve umulmadık anda, bir de bakılır ki, ik.....»

Biraz soluk alıp:

«Efendim, memurun maaşından vergi şıp kesiliyor. Kimse aldığı paranın hesabını yapamıyor. Ulan yaşamak mı bu? Bizler bu vatanın evlatları değil miyiz? Vergiler memurun, dar gelirlinin omuzuna yüklendi.»

Kendimi kapıp koyverdim... Derdimi anlatacağım bir cihaza kavuştuğum için bağırıyorum, kızıyorum, naralar savuruyorum. Tümü cihaza kaydoluyor, söylediklerim aynen, eksiksiz yazılıyor. Harf hatası bile yok.

Günün birinde cihazı bozmaya karar verdim. Nasıl olsa garantili. Düğmelere basıyorum, ışıklar yanıp yanıp sönüyor. Derken, renkler birbirine karışıyor, lambalar sinyal veriyor.

— Eyvah, dedim, ben bozmadan, cihazım kendiliğinden bozuldu.

Tekme, yumruk giriştim, esaslı bir darbe daha:

— Dürzü çalışacaksan çalış, yoksa...

Hayret, söylediklerimi yazdı. Demek hiç ara vermeden konuşmam gerekiyor. Bunun

için durmadan konuşuyorum. Taaa sesim kısılana dek... Kendi kendime söz verdim:

— Seni bundan böyle bir dakika bile boş bırakanın... Seni eşşek sudan gelene kadar çalıştırmayanın... Dur bakalım...

Bu sözlerden sonra, harika cihazımın teklediği olmadı. Hiç şaşmadan yazıyor.

Neyse, harika cihazıma bir oyun oynadım. «Bakalım şimdi yazacak mı, yazmayacak mı?» Yine yazdı. Cihazın bu denli becerikli olması, bilmeyenleri şaşırtacak. Diğer arkadaşlarımın da duyup, harika cihazı görmeye geldikleri zaman... Belki günde on kişiye bilgi verip, nasıl çalıştığını gösterecek, veee...

Gün oldu beş, gün oldu on kişi harika cihazımı inceledi. Hepsi şaşkın şaşkın bakıp, mutlaka 'içlerinden biri :

— Harika cihaz diye, bize bu hurdayı gösteriyorsun.

Diğeri araya girip:

— Bu cihaza bilgisayar denir, diyor.

İkisi de anlaşamayınca, haydaaa söz düellosu başlıyor. Adamlar neredeyse birbirine girecekler. Bizim elektronikci arkadaş araya girip onları yatıştırıyor.

— Bu gördüğünüz cihaz, her neyse... Bunun adı sanı yok. Çünkü icad eden...

Ben :

— Cihazı alırken, dükkan sahibi, «Harika Cihaz,» dedi. Ondan sonra adı...

— Yaaa?!. dediler...

Arkadaşlarımdan biri, o da elektronik ci-

hazlara meraklı. Cihaz'a:

— Sen nesin?.. diye sordu.

Harika cihaz, arkadaşımın sorusunu yanıtlamadı. Bununla kalmayan arkadaşım, bağırmaya başladı:

— Ulan yazsanaaa...

Yine yazmadı. Cihaza tekme, yumruk girişiverdi. Tekme... Sille... Tokat... Sonunda cihaza yenik düştü:

— Tüh! dedi.

Öbür arkadaşım:

— Aman şu mereti bana sat, diyor.

Biri benden yana çıkıp:

— Sakın ha, bu cihaz adamın her şeyi...

Arkadaşım ısrar ediyor:

— Ah! Böyle bir cihaza o kadar çok ihtiyacım var ki, on bin... Bilemedin yirmi, otuz bin... Kaç bin lira istersen veririm.

Ben:

— Satamam, dedim, bulursak alırız.

Yerinde duramıyordu.

— Madem öyle, hemen gidip alalım, dedi.

Arkadaşımın ısrarı üzerine, o dükkana gidip, adama durumu bildirdik. Dükkan sahibi:

— Sağlam cihaz kalmadı, diyor. (Başka bir şey demiyor. Yakınıp duruyor.) Hurda cihazlar var, ama size veremem.

Çok meraklı arkadaşım, neredeyse adamın boynuna sarılacak.

— Hurda cihazlardan almaya karar verdim, dedi.

Ben de onayladım :

— Tabi, dedim, mümkünse...

O sıra, araya başka şeyler girdi. Adamın yüzüne bakıyorum. Üzülerek:

— Hayır. Olamaz, dedi, namus meselesi.

Donup kaldık! Adamın niye birden değiştiğini anlayamadık. Arkadaşım bana yalvarıyor :

— Ne olursun, cihaz bulamazsak seninkini bana ver...

Dükkan sahibi araya girip:

— Aman beyim, dedi, biz beyefendinin ricası üzerine bir cihaz bulduk. Onu da kimseye satamaz, yasak. Size çok lazımsa Avrupa'dan ithal edelim. Fakat garantili değil.

Arkadaşım :

— Hemen getirtin lütfen, dedi.

Adam, arkadaşıma mesleğini sordu. Arkadaşım :

— Gazeteciyim, diye mırıldandı.

— Hıı, demek gazetecisiniz? Tamam...

Bunun üzerine, arkadaşıma:

— Hadi cihaza kavuşuyorsun, dedim. Biraz daha sabırlı ol.

— Ah! dedi...

Adam :

— Size Avrupa'dan gelecek cihaz, belki son olacak.

Arkadaşım şaşırdı, heyecanlandı:

— Hayret, dedi.

— Gümrük giderleri... Vergiler... Pek alıcı bulamıyoruz zaten.

Arkadaşım bana döndü, gözleri fıldır fıldırdı :

— Yaaa...

Adam :

— Size şunu söyleyeyim ki, vallahi yok, hiçbir şey yok, dedi. Malımız olsa... (Sonra birden:) Boşuna zahmet edip kimse gelmesin.

Dükkandan dışarı çıkarken:

— Peki, peki, dedik...

Yürüyoruz... Arkadaşım kendi kendine mırıldanıyor, hesaplar yapıyor.

O günün akşamı:

— Yahu şu cihazı alma, dedim, bakımı falan filan...

Sanki o da, böyle bir şey söylememi bekliyordu.

— Olur, dedi. Cihazı almıyorum, caydım.

Bu gazeteci arkadaşımı caydırdığım gibi, belki beş kişiyi daha, —bilerek— harika cihazlardan edinmelerini engelledim. Onlar, benim kıskandığımı sanıyor!.. Ben, başıma gelecekleri bildiğim için, onların başı belaya girsin istemiyordum.

Ne diyordum?

Doğrusu cihazı dokuz aydır kullanıyorum. Ne bir yeri kırıldı, ne arızalandı. Sapasağlam duruyor. Akıllı mı akıllı, uslu mu uslu!.. Hele, «aferin sana,» deyince, ondan iyisi yok.

Birkaç haftadır Hükümet oldukça karışık. Harika cihazımı kurdum:

— Bari onlar çalışmıyor, görsünler baka-

lım günlerini. Böyle Hükümet yönetilir mi? Bunun sonu nereye varacak? Kuşku içindeyiz, rahat huzur kalmadı. Bırakın, yapamıyorsanız çekilin. Başkaları var, onlar Hükümet olsun.

Cihazın ışıkları yanıp söndü. Ben konuşuyorum. O, istediği kadar «S.O.S.» çeksin, aldıran kim?

— Halimiz perişan, dedim.

Tık! durdu!!! Kâğıt bobinine baktım:

«Ulan artık sen çok oldun,» yazılı.

Aradan on dakika geçmedi, «zıırrr...» zil çaldı. Kapıyı araladım, karşımda iki adam duruyor. Biri bana bakıyordu.

— Buyrun, bendeniz...

Adam :

— Siz buyrun, dedi.

Diğerine iyice bakınca, anımsadım, bana harika cihazı satan adamdı. Kılığı, kıyafeti tanınmayacak halde!.. Saçları uzamış, yüzü sakallıydı. Sırtında uzun, siyah pardesü, başında fötr şapka vardı. Öbürünü hiç hatırlayamıyorum. İlk kez karşılaşıyoruz. Bana, «buyrun gidelim,» diyen adama uyup, kapıyı kapattım. Merdivenleri indik, dışarı, yani sokak kapısından çıkarken, dükkan sahibi:

— Cihaz nerede? diye sordu.

— Yukarda, dedim.

— Cihazı getir, dedi.

— Şimdi, dedim.

Bir koşu yukarı çıkıp, indim. Harika cihazı düşürüp kırmamak için kucakladım. İkisi de oldukları yerde bekliyordu. Tanımadığım

adam :

— Gidebiliriz, dedi.

Ben :

— Durun, dedim, apar topar nereye gidiyoruz?

— Gidince görürsün, dedi.

Jeep'e bindik, karakola... Karakolda, kucağımdaki harika cihazı aldılar. Biri bana bakıp :

— Çok hoşlandın galiba, dedi, nasıl anlaşabildiniz mi?

Diğeri :

— Gör bakalım, nasılmış büyüklerimiz hakkında konuşmak.

Kendimi toparlayıp :

— Efendim bendeniz...

— Eee?..

— Zamlar filan... Onlardan dem vurdum, Büyüklerimiz hakkında konuşmak kimin haddine?

Adam, harika cihazın mühürünü kopardı. Polis, içindeki ses alıcısını, yazı makinasını, telsizi, mikrofonu çıkardı. Kabloları birbirinden ayırdı. Sonra, kendi sesimi dinletmeye başladı. Her cümlenin sonunda, bana:

— Doğru mu? diye soruyorlar.

Ben mecburen:

— Doğru, diyordum.

Komiser :

— Alın şu hergelenin ifadesini, suçunu itiraf ediyor.

Verilen emre uyan polis memuru, ifademi

aldı. Önüme koydukları dosyada birçok evrak vardı, okumadan imzaladım. Hiç yoktan mahkemelik oldum. Şimdi size soruyorum, «benim suçum nedir?» Siz, siz olun, sakın harika cihaz diye yanılıp, özel sandıklar içine konulmuş, telsizli ses alıcılarını, yazı makinalarını almayın. İnsanın başı, umulmadık anda belaya giriyor.

TEMELDEN SATIYORUZ

Dünkü gazetede şöyle bir ilan vardı:

«İstanbul banliyösü, Temel Kaptan Mahallesi'nde, belediye sınırları içinde okulu, elektriği, suyu, havagazı, telefonu, otobüsü, treni bulunan büyük iskân sahası... Bitişiğinde, yüz doksan dairelik, bir kısmı bitmiş, diğer kısmı devam eden sosyal konut inşaatlarının bulunduğu mezkur saha içinde, resmi ifrazlı, elli bir parsel, toplam yirmi beş bin metre karelik arsalar ya ihaleyle satılacak, ya da sosyal konutların devamı olarak, arsaya iskân inşaa edilecektir. İlgilenen firma ve şahıslara her türlü ödeme kolaylığı gösterilecektir.»

Bu ilanı karıma gösterince:

— Tamam, dedi, artık kira köşelerinde sürünmeyeceğiz. Bizim de evimiz olacak. Hem ödeme kolaylığı filan... Emekli ikramiyelerimiz...

— Dur bakalım, dedim, bu zamanda kimsenin kimseye güveni yok. Önce bir araştıralım.

— A ah! dedi, niye?

— Gazetedeki her ilana inanma, hiç sanmıyorum İstanbul'un banliyösünde ev alacağımızı.

— Yoo, dedi, beni kandıramazsın. Bak ne güzel, bu fırsatı kaçırmayalım.

—Peki, madem ısrar ediyorsun, parayı verelim, inşaata ortak olalım.

— Olalım tabii, dedi.

Hemen giyinip yola çıktık. Doğma büyüme İstanbullu olup, İstanbul'un Temel Kaptan semtini gazetedeki ilanda okumasaydık, bu semti öğrenemeyecektik.

Karıma :

— Temel Kaptan Mahallesi nerede, biliyor musun? dedim.

— Hayır, dedi.

— Arazi, iskân sahası oradaymış, dedim. Keşke bilen birine sorsaydık.

— Aman... dedi.

Derken, cebimizdeki paraya güvenip, bir taksiye bindik. Şoföre, verdiğimiz adrese bizi götürmesini söyledik.

Şoför :

— Temel Kaptan'da ne yapacaksınız? di-

ye sordu.

İçimden, «sana ne» demek geldi ama, diyemedim.

— Ev bakmaya gidiyoruz, dedim.

Karım da söylediklerimi aynen onayladı, sonra :

— Hani gazetelerde ilanları var ya, işte orası, dedi.

Şehirden kırk dakika kadar uzaklaşınca, durum değişiyor. Şaşkın şaşkın birbirimize bakıyoruz. Karım kuşkulanıyor!.. Taksi hâlâ yol alıyor. Neyse, bir yerde durduk. Şoför otomobilden indi, elindeki adresi soruyor. Otomobile dönünce :

— Daha çok yolumuz var, dedi.

— Yahu hani şehire yakındı? dedim.

— Sen ilanlara bakma, dedi, eee...

Biz, şoförden hayır dualarını beklerken, herif ev almamıza bile karışıyor. Karım olduğu yerde kıvranıyor. İkide bir bana bakıp:

— Hayırlısıyla şuraya bir varsak, diyor, araziyi, daireleri görsek.

Ben, gideceğimiz yere bir an önce varmak için can atıyorum. Cebimizdeki paradan mıdır nedir, bilmiyorum.

Taksi, ormanlık bir yere kıvrıldı. Sonra çamurlu bir yola saptı, oradan sağa döndü, yol almaya başladı. Bir yere geldik ki, iki tepe arası! Toprak yol da zaten buraya kadar.

Şoför :

— Benim hurda daha ileri gitmez, dedi.

Karım :

— Şimdi ne yapacağız?

Ben :

— Yahu sana para veriyoruz, dedim.

Şoför :

— Sen para veriyorsun ama, senin verdiğin paranın on mislini parçacıya ödüyoruz, dedi.

İyice sinirlendim :

— Polis çağırırım, dedim, ya yola devam edersin, ya da...

Şoförle münakaşaya başladık.

— İstediğine şikâyet edebilirsin, dedi. Al, bu plaka numarası, şu sicil numarası. İstersen şase numarasını da vereyim?..

— İstemez, kalsın...

Taksiden indik. Kış, hava soğuk... Karımın umrunda bile değil, «nasıl olsa paramız var,» diyor. Başka bir şey demiyor. Aklıma yine gazetedeki ilan geldi.

— Bizde hiç kafa yok mu? Hani otobüs, tren vardı?..

— Niçin otobüsle gelmedik?

—Bilmem ki...

— Biraz daha yürüyelim, belki yakındır.

— Ah şu şoför belası, bizi biraz daha ilerde bırakmadı. Rezil... İnsanlık namına bir şey kalmamış.

Biz tepeye çıkana dek öğle oldu. Karımın yürüyecek hali kalmadı. Benim diz kapaklarım çözüldü, nefesim kesildi. Elimdeki adresi soruyorum, gazetedeki ilanı gösteriyorum, bilen yok. Hele biri:

— Siz yanlış yere gelmişsiniz, dedi.

— Nasıl olur yahu?

— Bilmiyorum...

— Yoo, olamaz, dedim: Koskoca gazete yalan yazamaz. Bak gazete, ilan, adres...

Bu kez başka birine sorduk. Elimdeki ilan ve adresi aldı:

— Hımmm... dedi, «Temel Kaptan Mahallesi» şurada... Yakın... Binalar daha yapılmadı, proje üzerinden satılıyor.

Şaşıp kaldık.

— Yaa, öyle mi?

— Evet, dedi. İsterseniz gidip, görün.

Üstümüz başımız çamur içinde. Karım çamura saplanıyor, kolundan çekiyorum, onu kurtarayım derken, ben çamura batıyorum.

— Baksana ne güzel yer, dedim, hem deniz manzaralı.

— Tabi, dedi, ahhh...

— Bundan sonra yaşayacağız. Yollar çamurmuş, aldırma... Yapılır.

— Oh, oh! Nerede o günler? Bak!

Karımın gösterdiği yere bakıyorum:

— Ne görüyorsun? diye sordu.

Görünürlerde ev filan yok.

— ...???

— Canım biraz daha ileri baksana.

Daha ileri bakıyorum, hiçbir şey göremiyorum.

Karım :

— Aaa, dedi, silindirler, dozerler, loderler...

Daha daha ilerde, bir de ne göreyim? Koskoca bir alanı kaplayan hurdalık.

— İnsan bu kadar yanılabilir, dedim. Orası hurdalık.

Yanıma sokuldu:

— Yanıldıım, dedi.

Bundan önceki deneyimlerim olmlasaydı, hele böyle yerleri gezip bilmeseydim, elimiz boş, gerisin geri döneceğimizi düşünemezdim. Esas olay bundan sonra başlıyor zaten. Taaa uzaklarda bir kulübe gördük.

— Şurası galiba, geldik, dedim.

Biraz daha yaklaşınca:

— Temel atılıyor, diye bağırdım.

Kulübenin yanında iki amele duruyor. Bizi görünce, ikisi de koşa koşa yanımıza geldi.

— Hoş geldiniz, dediler.

— Hoş bulduk...

Karım sordu :

— Burası gazetelerde ilanları çıkan, Temel Kaptan Mahallesi mi?

— Evet burası.

Diğer amele, ellerini boru yapıp:

— Malum Efendiii... diye seslendi.

Bu ara, ilk amelenin demesine bakılırsa, beş aya kadar binalar bitecek!

— Hangi binalar? diye sordum.

— Sosyal konutlar, dedi.

Karım :

— Sonra?

— Efendim sonraaa... Bizim inşaatlar tamamlanacak.

— Gazetelerde ilanları olan binalar mı inşaa edilecek?

— Evet. Havalar bozmasaydı, şimdiye dek çoktan biterdi.

Neyse, kulübeye girip, Malum Efendi'ye:

— Merhaba, dedik.

Malum Efendi ayağa kalktı:

— Ooo... Buyursunlar, dedi.

Karım :

— İlanlarınızı gördük!..

Ben de :

— Bunun üzerine geldik, dedim.

Malum Efendi :

— Efendim burası İstanbul'un... Burası yarın öbür gün... Burası... Şimdi alan kazanıyor.

— Yaa, dedim, «şimdi alan kazanıyor,» ha?

— Elbette, dedi.

İçimde kötü bir duygu var. «Alsak mı, almasak mı?» Şimdi alırsak kârlıyız, yarın almaya kalkışsak, belki ziyan ederiz. En iyisi mi bu fırsatı kaçırmamalı. Amma, bir de herif sözünde durmayıp, dairemizi zamanında vermez, onu da geçelim, paramızı alıp, ortadan kaybolursa? O zaman ne yaparız?

Karım :

— İki ay önce buzdolabı aldık, dedi, ertesi ay yüzde elli zam geldi. Almasaydık?..

Bunu fırsat bilen Malum Efendi:

— Eee, dedi, her şeyi zamanında almalı.

— ...

— ...

Malum Efendi :

— Daireleri gezelim, dedi.

Hepimiz Malum Efendi'nin peşine düşüp, yürüdük. O önümüzde... Binaların yapılacağı arazi ilerde. Yürüyecek halim kalmadı. Malum Efendi durdu, ellerini beline koydu:

— Ha şurası, sosyal konutların yapılacağı yer. Ha şurası, firmamızın hissedarlarına yapılacak evlerin arazisi. Burası okul. Durak okulun önünde. İlersi çocuk parkı...

— Çok güzel.

— Efendim, «Devlet Demir Yolları»na danışıp, dilekçe verdik. İki ay sonra raylar döşenecek.

— Deme yahu?.

— Bizde yalan yok, halk yararına çalışıyoruz.

— Farkındayım.

Karım, Malum Efendi'ye:

— Ya yollar?.. Yollar daha yapılmamış, deyince...

— Efendiiim... diye mırıldandı. Medeniyet gelince yollar yapılacak. Medeniyet gelsin.

Malum Efendi'ye, firmasına ortak olup, ev alacağımızı söyleyince, yerlere kadar eğildi :

— Yeter ki emredin, dedi.

Durum böyle olunca, Malum Efendi:

— Sosyal konutları proje üzerinden satıyoruz. İstediğiniz daireyi seçebilirsiniz.

Tekrar kulübeye döndük. Adam, iskan

projesini çıkarttı, sonra anlatmaya başladı... Yani, yapımına başlanmış, henüz bitmemiş olan binalar inşaa edilecek, ardından hissedarı olacağımız firmanın, açıkçası bizim alacağımız dairelerin inşaasına başlanacak. Her daire iki yüz metre kare.. Suyu, elektiriği, havagazı ve iki banyosu var.

«Dur sen zibidi, kandıracak başka adam bulamadın mı?»

— Şurası hela. Şurası...

— Yahu nerede görülmüş bu kadar büyük hela? dedim.

— Şimdiki dairelerde helalar büyük oluyor, dedi.

— Yoo, iskan israfı, dedim.

— Daireler ferah olmayınca alıcı bulamıyoruz, dedi. Helalar dairelere göre orantılıdır.

— Niye?

— Siz daha iyi bilirsiniz, dedi.

— Eveeet...

— Binalarımız Amerikanvaridir. Şimdi gördüğünüz yer, ikinci banyo. Biri büyük, biri küçük.

Parmağını bir yere koydu:

— Burası misafir odası.

— Vay canına.

Herifi akşama dek dinleyip durduk. Gazetedeki ilanla, Malum Efendi'nin söyledikleri arasında çok fark vardı. Hangi birine inanalım? Binalar kaç yıl sonra bitecek? Bilmiyoruz ama, proje üzerinden almaya karar verdik.

Şehire uzak. Yollar çamur. Ulaşım derdi... Sosyal konutların yapımı, park, bahçe, okul binası inşaa edilince, uygarlığın gelmesini bekleyeceğiz. Eh belki gelir, belki gelmez... Elektrik, su, havagazı yok.

— Daireler kaça çıkıyor? diye sordum.

— Anlaşmaya göre, dedi.

— Demek anlaşmayla?

Herif durdu durdu da, birden sordu:

— Meşguliyetiniz?

— Memur emeklisi.

Karım da :

— Ben de emekli öğretmenim, dedi.

Malum Efendi, şapkasını çıkarıp masanın üzerine vurdu:

— Olmaz, sizi firmama hissedar edemem, yooo...

Hayretle ilkin ben, sonra karım:

— Niçin?

— Ayol biz de müşteriyiz.

— Haklısınız. Ticari namus! Beni herkes bilir...

— Madem dairelerini satmayacaksın, niye gazetelere ilan veriyorsun?

— Ticaret...

— Nasıl ticaret bu?

Elim ayağım titremeye başladı:

— Ulan söylesene ne biçim ticari namus? Biz de öğrenelim.

Karım :

— Boşu boşuna yorulduk, dedi, keşke gelmeseydik.

— Keşke...

Malum Efendi'nin demek istediğini ben anlayamadım, karım da... Çok sonra düşündüm, ah bizdeki kafa! Eğer, «biz milyoneriz,» deyip, oradan daire almaya kalkışıp, parasını peşin ödeseydik, vay bizim halimize... Temelden dolandırılacakmışız.

İYİLİK SEVER NİYAZİ BEY

Bana, «dünyada kaç milyoner var?» diye bir soru sorulsaydı, hemen, «Niyazi Bey,» derdim. Niye mi? Onu da açıklayayım: Niyazi Bey, şimdiye dek o kadar çok iyilik yapmış ki...

Esas olaya gelelim.

O günkü gazetelerin birinci sayfalarında, Niyazi Bey'in fotoğrafları vardı. Sakın şaşmayın. Ne olduysa zaten, o günden sonra oldu. «Zıırrr!» telefon çalıyor, ben telefona koşuyorum, derken «vıırrr!» kapı... Kapıyı açıyorum, karşımda tanımadığım biri!..

— Niyazi Bey'i görmek istiyorum, diyor.

— Niyazi Bey mi?!.

— Evet.

Ben :

— Adres yanlış, deyince...

Adam :

— Olamaz, diyor, burası.

Düşünüyorum... İnsanlık hali, adam yanlış kapı çalmış olabilir. Niyazi Bey'in burada oturmadığını, kendisini de tanımadığını söylüyorum. Karşımdaki adam bir türlü inanmıyor, hâlâ beni Niyazi Bey zannediyor. Neredeyse boynuma sarılacak.

Ben :

— İsimlerimiz benziyor, diyorum.

— Hayır, isim de aynı.

— Burası benim evim.

Adam direniyor :

— Verin şu mübarek elinizi öpeyim.

Allah Allah... Şimdiye dek başımıza böyle bir şey gelmedi. Bakalım akla hayale gelmedik daha neler gelecek?.. Dakikada bir Niyazi Bey'i bizden soruyorlar. Biri gidiyor, biri geliyor.

Ben :

— Ulan, dedim, madem bu Niyazi Bey iyilik sever biri, niçin kendi adresini vermiyor?

Karşımdaki adam ezilip büzülüyor, derdini anlatacak, onu da anlatamıyor. Yine:

— Niyazi Bey sizsiniz, diyor.

— Yahu, dedim, senin arayacak başka kimsen yok mu? Sabah on kişi geldi, sen on bir.

Adam boynunu büküyor :

— Kulunuz... diye yalvarıyor.

Büsbütün sinirleniyorum.

— Burada Niyazi Bey filan yok.

— Ah beyim bizler...

Adam kendini acındırıyor:

— Allah ömürler versin.

Eh ne yapalım, zamanla gelip gidenleri kanıksadık. Bir gelen, aradan iki ay geçmeden gelmiyor, gelse?.. Para yerine nasihat alıp gidiyor. Kapıyı açsam bir türlü, açmasam bir türlü. Kimse bana inanmıyor, kimseyi de inandıramıyordum.

— ...

— ...

Telefonda :

— Ben Niyazi, deyince, vay halime!

Her geçen gün, birin üzerine on kişi daha ekleniyor. Ne kapıcı, ne biz başa çıkabiliyoruz. Kapıcı, gece gündüz, kapının önünde bekliyor, gelene :

— Kimi arıyorsun? Kaçıncı kata çıkıyorsun? diye soruyor.

Üç dört gün rahat edebildik. Beşinci gün yine Niyazi Bey'i bizden soruyorlar. Zili çalıyorlar, kapıyı yumrukluyorlar. Kapıyı açıp dışarı çıkıyorum. Adam ellerime sarılıyor:

— Rabbim senin gibi insanları başımızdan eksik etmesin, diyor. Niyazi Bey'le mi müşerref oluyorum?

— Hayır. Ben...

— Niyazi Bey, üç aydır evsisiz, kaderimiz sizin elinizde.

— Burada böyle bir kimse yok.

— İlahi Niyazi Bey, daha dünkü gazetede okudum, fakir fukaraya yardımlarınızı.

— Yalan. Uydurma.

— Nasıl?

Üzülmemek elde mi? Üzülüyorum.

O :

— Niyazi Bey, biz...

«Git işine ulan,» desem olmaz. Kapıyı yüzüne kapasam olmayacak, baktım adam gitmiyor :

— Niyazi Bey'in adresini kimden aldınız? diye sordum.

Ceketinin cebinden bir defter çıkardı:

— Gazeteden, dedi, işte... Kadıköy, «Mezarlık Caddesi» numara iki yüz yirmi iki.

Bizim caddenin adı ne zaman değiştirildi? Hiç farkında bile değiliz. Demek biz şimdi, «Mezarlık Caddesi»nde oturuyoruz.

Adama :

— Bakın, dedim, bu caddenin köşesinden sola dönün, orası da «Mezarlık Caddesi». Söğütlüçeşme'ye inerken bir «Mezarlık Caddesi» daha var.

Adam şaşkın şaşkın:

— Tüüüh!.. dedi.

— Burada üç «Mezarlık Caddesi» var. Niyazi Bey'i bu üç caddeden birinde bulabilirsiniz.

Adam elimi sıkarken:

— İnşallah Niyazi Bey'i buluruz, dedi.

O günden sonra, «İyilik Sever Niyazi Bey»i soran olmadı. Artık rahatız... Kimse bizi ra-

hatsız etmiyor. Demek yanılmadım, gerçek Niyazi Bey bu üç «Mezarlık Caddesi»nden birinde ikamet ediyordu.

Birkaç zaman sonra gazetelerde, Niyazi Bey'in çok ilginç fotoğrafları yayımlandı. Bir gazetenin birinci sayfasında, «Niyazi Bey olmasaydı, kurtulamazdı,» yazıyor. Diğer gazetede, «İyilik Sever Niyazi Bey'in, bu kez de yardım eli kalbi delik bir yavruya uzandı.» Aylık üç dergide ise, yine Niyazi Bey'in fotoğrafları vardı.

Bu olay üzerinden, neredeyse üç ay geçiyordu. Niyazi Bey gazetelerin birinci sayfalarında, dergilerin dedikodu sütunlarında görünmez oldu!.. Ben bile Niyazi Bey'i merak ediyordum. Birkaç güne kalmaz, gazetelerin birinci sayfalarında, dergilerin dedikodu köşelerinde görünür. Onu, o kadar yakından izliyorum ki, sanki Niyazi Bey'in ruhunun bir parçası bendeydi.

Günün birinde, ben de Niyazi Bey gibi olmayı düşündüm. Keşke düşünmez olsaydım... Tüm bunları, yani Niyazi Bey gibi iyilik sever biri olmayı düşünürken, zil çaldı. Kapının önünde biri var:

— Niyazi Bey...

Kapıyı araladım.

— İmdadımızaaa... Her derde deva Niyazi Bey.

Kafama «dank!» diye bir şey indi, «şimdi gör bakalım Niyazi Bey'e öykünmeyi,» dedim, «sen kim Niyazi Bey kim?!.»

Sesler yükseliyor, koro halini alıyor:

— Niyazi Beeey...

— Derdimize derman.

— Niyazi Bey, bizleri ancak sen kurtarabilirsin.

Kapıcı :

— Yahu, bu Niyazi Bey başka biri, diyor.

Kapıcıya inanmıyorlar. Birinin sesi:

— Niyazi Bey, bizim size söyleyeceklerimiz çok... Dinleyiniz...

Her şey aklıma geliyor. Kapıyı kapadım ama, hep birden kapıya yüklenseler, hepsi içeri girecek.

Kapıcı :

— Gidin be, diyor, yallah...

Kapıcıyı kim dinler? Neyse kendi kendime, «şu belayı başımdan bir defetsem, kimse gelmez,» dedim.

Kapıyı (ikinci kez) açar açmaz, bir de ne göreyim?!. Bizim kapıcı, elinde süpürge sapı, kapının önündeki adamları kovalıyor. Kapıcının elinden kaçanlar, karşıma dikiliyor:

— Aman Niyazi Bey, bize yardım ediver.

— Aciz kaldık, umarımız sizsiniz.

— İyilik sevaptır... Sevap işlemek de...

Bu adamlara birer birer gerçek Niyazi Bey'in adresini verdim. Kimsenin gelmesini istemiyorum, sinirlerim bozuluyor... Hepsi elimi öpüp, alnına koydu. Birer ikişer merdivenleri indiler.

Kapıya, «İYİLİK SEVER NİYAZİ BEY BURADA OTURMUYOR,» yazdım. O da olma-

dı. Okumasını yazmasını bilmeyen zili çalıyor. Sabrım son haddini buldu. Kim gelirse gelsin :

— Yok, diyorum, Niyazi Bey gezide.

Karşımdaki adam :

— Ne zaman gelecek?

— Bilmiyorum.

— Tahminen ne zaman gelir?

— İki ay sonra.

— Hay Allah...

Ben adamı kandırdım sanıyordum. Gazetede o gün şu haberi okuyunca, iyice yanıldım :

«İyilik Sever Niyazi Bey, dün de iki genci evlendirdi.»

O, o, ooo... Niyazi Bey bizi perişan ediyorsun.

Bunalıyorum... Başıma fötr şapkamı, siyah pardesümü giydim, yakamı kaldırdım. Kapıdan dışarı çıkarken dualar ediyorum. Hızlı hızlı yürüyordum... Peşimde birkaç kişi var. Ben ilerledikçe, kişilerin sayısı artıyor. Apartman kapılarından, köşelerden, gizlendikleri yerlerden çıkıyorlar, beni izliyorlardı.

Biri :

— Ey Niyazi Bey!

Başka biri :

— Kimseden yardım görmedik, sen bize yardım et, sevaba girersin.

Diğeri :

— Siz ne denli namuslu bir insansınız biliyoruz. Kimse derdimizi anlamıyor.

Öbürü :

— Üç aydır ev kirasını ödeyemiyoruz, iki çocukla dışarda kaldık.

Çok zor durumdayım. İzimi kaybedemiyorum.

— Peşimi bırakın, diye yalvardım.

İnanıp inanmadıklarını bilmiyorum. Bu durum beni utandırıyor. Yüzüm kızarıyor... Bakalım, daha ne zamana dek sürecek?

Dolmuşa bindim, çantamdan gazeteyi çıkarttım, birinci sayfada:

«İyilik Sever Niyazi Bey, üç Hacı adayını Hac'ca gönderdi.»

İkinci sayfada:

«Halk sever Niyazi Bey, yoksul çocuklara yardım ediyor.»

Üçüncü sayfada:

«Niyazi Bey, beş genci Avrupa'ya staja gönderiyor.»

Dördüncü sayfada:

«Pek muhterem Niyazi Bey, emekli, dul ve yaşlılara aylık bağlayacak.»

Tabi bunlar bana ders oldu. Gazetelere şöyle bir ilan vermek zorunda kaldım:

«İyilik Sever Niyazi Bey, her gün —on üç - on yedi— arası, Üsküdar, Karacaahmet Mezar-ı Mekan Caddesi, numara iki yüz yirmi ikide sizleri beklemektedir.»

Bu ilanın gazetelerde yayımlandığı gün, biri selam verdi. Adama bakıyorum ama, anımsayamıyorum. Kim olabilir?.. Tanıdıklardan biri olmalı...

— Niyazi, dedi.

O sesi duymamış gibi davrandım, yürüdüm. Yanıma geldi. Biraz daha hızlandım. Arkamdan :

— Niyazi! diye bağırdı.

Umursamadım. Koluma girdi.

— Tanımadın mı ulan beni?

— Yoo, dedim.

— Maşallah çok değişmişsin.

— Olabilir, insanlık hali...

— Dur! Nereye böyle?

İşte o zaman:

— Benim adım Hasan, dedim, Niyazi değil.

— Özür dilerim, dedi. Bir arkadaşım var, ona benzettim de...

— Eee, insanlar birbirine benzer.

Aradan yıllar geçti...

Acaba gazetelerin birinci sayfalarında fotoğrafları yayımlanan, «İyilik Sever Niyazi Bey» nerededir?

Bizim müdür, her nedense bugüne dek, odasından dışarı çıkmazdı. Bu gün ise, yerinde duramıyor. Koridordaki odalara, ordan şeflerin yanına, derken servislere... Servis kapılarının önünde duran odacılara buyruklar veriyordu. Hiçbirimiz müdürün bu telaşını anlayamadık. O pısırık, kaknem herif durmadan dolaşıyordu. Müdürün telaşını anlamak için, Recai Bey'e:

— Yahu müdürde bir değişiklik var, nedir bu hali? dedim.

— Bilmiyorum, dedi.

O da, müdürün telaşını anlayamamış. Bununla yetinmeyip, diğer arkadaşlara sordum.

Biri :

— Müdürün tayini çıktı, deyiverdi.

Başka biri :

— Müdür bey müfettiş oldu, diye mırıldandı.

Şimdi düşünüyorum, müdürün tayini çıksa üzülür, müfettiş olsa yüzü gülerdi. Tayin edilmekle, müfettişlik arasında o kadar büyük bir fark var ki...

İsmail Bey, gözlük altından bana bakıyor.

— Aman İsmail Bey, beni bu düşünceden kurtarınız, dedim.

Kaşlarını çattı, yüzünü buruşturdu, ellerini beline koydu. Sanki büyük bir derdim var da, ona deva bulacak:

— Neymiş o bakalım? dedi.

— İsmail Bey, bizim müdür birden bire değişiverdi, o eski hali kalmadı. Bana bunun nedenini söyleyin. Bakıyorum, odasından dışarı çıkmayan düzenbaz, dairede fink atıyor.

— Beni ilgilendirmez!

İsmail Bey'in de ne demek istediğini anlayamadım ama, ben de söyleyeceklerimi söyleyemedim.

Müdürle aramız açık, hiçbirimizle geçinemez. Bu defa Osman Bey'e:

— Bizim müdürde, gözünüze bir değişiklik çarpıyor mu? diye sordum.

Osman Bey, müdürü ya bir, ya iki kez görmüş... Düşünmeye başladı. Hani müdürü eline geçirse, orada haklar.

— Onun ne köpek olduğunu ben bilirim.

Onu bana sorun, dedi.

Birinin sesi:

— Hayret!..

Ben:

— Osman Bey, size müdürün telaşını soruyorum, dedim.

Osman Bey kendini zorluyor, müdür hakkında hiç de iyi şeyler düşünmüyordu:

— Eşşek herif, dedi.

Bir de Şadi Bey'e sorayım, belki müdürün telaşını o bilir.

— Şadi Bey, bir derdim var...

— Ne o, basur musun? dedi.

— Yoo, hayır, dedim.

— Ya?

— Bizim müdür?!.

— Allah belasını versin...

Şadi Bey, durmadan müdüre küfür ediyor. Arkadaşlarıma bu soruyu soruyorum ama, pişmanım. Keşke sormaz olsaydım. Odadan dışarı çıkarken:

— Adi puşt, dedi, buraya geleyim filan demesin.

— Gelmez, dedim.

— Sakın haaa...

Müdürün odasında kimse yok. Yine dolaşıyor olmalı. Bizim servise döndüm. Evraklar, dosyalar, imzalanacak karneler masamın üzerinde duruyor. İşe başladım, evrakları imzalıyorum. İsmail Bey, kısık sesle:

— Ne o, dedi, dur bakalım.

— Birikmiş işleri... dedim.

Bir başkası :

— Yooo... İşe başlayamazsın.

Mahmut Bey:

— Ooo, vallahi bozuşuruz.

Dairede çalışma durdu, herkes oturuyor. Evraklar masaların, sehbaların, sandalyelerin üzerinde duruyor. Vatandaş bekliyor. Şef:

— Aman baylar biraz gayret, diyor.

Emin Bey, masasını düzeltirken, bir dosyayı sol tarafa koydu:

— Çalışıyoruz, dedi.

Şef :

— Müdür bey dairede dolaşıyor, «bu ne haldir,» demesin.

Bizler oturuyoruz... Beklenmedik bir anda, müdür bey bizim servise girdi. Yanındaki adama :

— Bizim memurlarımız büyüklerini böyle karşılar, dedi. Ellerindeki işleri bırakırlar.

Müdürün yanındaki adam, bizlere bakıyordu. Müdürle o adam, kol kola koridora çıkınca. Osman Bey :

— Üüü... ü ürüüü üüü... diye horoz sesi çıkarttı.

Recai Bey :

— Hav, hav! Hırrr... Hav, hav, hav... Hırrr...

İşin nereye varacağını bilmiyorum. Neyse, bu olaydan yirmi dakika sonra, dairenin önünde siyah bir otomobil durdu. O adam, otomobile binerken, bizim müdür yerlere kadar eğildi, adamın elini sıkıp, ayrıldı.

Bizler zil çalınca, birer ikişer daireden çıkıyorduk ki... Hay Allah, dairede bir değişiklik oluyor. Odacılar, daire demirbaşlarını taşıyorlardı. Hepimiz gerisin geri döndük. Tüm daire... Bizim servise girince, koltuğum, masam... İşin garibi, sumen, kalemlik, yazı makinası da yok. Dosyaların hepsi yerde. Sehbanın üzerindeki evraklar? Dolap? Aradıklarını bulabilirsen bul! Evrak dolabını. En önemlisi o... Kimbilir hangi servise gönderdiler? Gel de kızma. Kime? Müdüre.

Ben :

— Arkadaşlar bu kadar da olmaz, dedim.

Diğerlerine bakıyorum, onlar da durmadan eşyalarını arıyorlar. Açıkcası bizim servis, bomboş, hiçbir şey yerinde değil. Kimse aradığını bulamıyordu.

Recai Bey :

— Ulan bu masa benim değil.

— İsmail Bey :

— Benim koltuğum nerede?

Osman Bey :

— Hokka, kalemlik yok...

Şadi Bey :

— Her şeyimi almışlar.

Mahmut Bey de :

— Bizim «ivedi» evrak dolabı, deyince...

Ben bağırmaya başladım :

— Bu eski püskü eşyalar kimin? Benim eşyalarım yeniydi. Evraklarım?

Arkadaşlarım çevremi sardı :

— Dur, evraklarını buluruz. Belki yanlış-

lıkla başka bir servise gönderilmiş olabilir.

Ben :

— Odacı gelsin, dedim, ona soralım.

İsmail Bey, sinirli sinirli :

— Peki, dedi. (Odacıya seslendi:) Hey Hurşiiit!

Odacı geldi, İsmail Bey'in karşısına dikildi.

— Bu ne haldir?

Odacı :

— Müdür beyin emri, dedi.

Ben :

— Neee?.. dedim.

— Efendim, müdür bey...

Mahmut Bey :

— Burası bizden sorulur. Nerede eşyalarımız?

Odacı :

— Emir beyim, emir, dedi.

Ben :

— Bu ne biçim emir?

Düşündüm...

«Yahu odacılara emir veren kim? Müdür. Herif bir sandalyenin üzerinde oturuyor. Masası eski, evrak dolabının kapakları yok. Bizim eşyalarımızı depoya, eskilerini servislere veriyor. Beğendiklerini kendi odasına alıyor. Müdür bu, istediğini yapar.»

Arkadaşlarıma döndüm, düşündüklerimi onlara söyledim.

Biri :

— Vay saloz, vay, dedi.

Osman Bey :

— Müdür olacak dürzü... İradesiz pezevenk.

Koridora çıkıp, alt kata indik. Aaa... Oradaki eşyalarda depoya taşınıyor. Eskileri servislere getiriliyor. Bunun üzerine, en üst kata, oradaki servislere... Durum yine aynı. Hele bu kat, iyice berbat...

İki odacı büyük bir panoyu kaldırıyordu. Mahmut Bey, birden irkildi :

— Nedir bu? diye sordu.

Odacı :

— Efendim, «KOLTUĞUNA BAK DERECESİNİ ANLA» panosu, dedi.

— Nereye gidiyor?

— Giriş katına, danışmanın oraya.

Recai Bey :

— Müdür iyice azdı, görür gününü. Bundan sonra elimizden kurtulamaz.

Ben :

— Neyse, dedim, koridora inelim, «KOLTUĞUNA BAK DERECESİNİ ANLA» panosuna bakalım.

Hep birlikte merdivenleri indik. İki odacının duvara dayadığı panonun karşısına geçip dereceleri okuduk. Her dereceye, dairede, gerekli demirbaş eşya dağılımı, ad ve cinsleri yazılıydı.

Osman Bey, panonun karşısına geçerek, alaylı alaylı okumaya başladı:

— Memur, «tabure, masa.» Şef, «sandalye, masa, dolap.» Müdür, «masa, koltuk, su-

men, arkalık, dolap, sehba, raf.» Müfettiş, «masa, koltuk, sumen, arkalık, dolap, sehba, raf, televizyon v.b.»

Ben, panodaki «müfettiş» şıkkına karşıydım.

— Baylar, «KOLTUĞUNA BAK DERECESİNİ ANLA» panosunda bir fazlalık var, ya da yanlışlıkla yazılmış. Bizim dairede müfettiş filan yok. Bazı eşyaların kullanımına kesinlikle karşıyım. Örneğin...

Recai Bey :

— Lütfen itiraz etmeyi bırakın. Müdürün karşısına çıkıp, eşyalarımızı geri vermesini söyleyelim.

Mahmut Bey :

— İmkânsız, eyleme filan kalkışmaya gerek yok, eşyalarımızı geri alamayız, dedi. Baksanıza «Bakanlık» emri var. Panodaki pazıyı okumadınız mı?

— Yaaa... dedik.

Şadi Bey :

— Bunun bir nedeni var, dedi, bakalım.

Ben :

— Hemen müdürün odasına gidelim, odayı boşaltalım. Üstelik sehbamı da almış, dedim.

Mahmut Bey :

— Rezil herif, dedi.

Duvardan, «KOLTUĞUNA BAK DERECESİNİ ANLA» panosunu indirdik. Bodruma taşıdık. Tam kadro, müdürün odasına girip, karşısına dikildik.

— Usumi Bey, dedik, masamızdan, sandalyemizden ne istediniz? Kayıp olan dosyalar?

Ne söylediysek boş... Derdimizi anlatamadık... Kimin aklına gelirdi, günün birinde Usumi Bey'in, daire demirbaşlarını depoya indirteceği?

Ben :

— Müdür bey, bu böyle sürmez, dedim.

Usumi Bey, bizi odasından kovacak sanıyorduk, kovmadı.

— Yarın denetleme var, dedi, müfettişler gelecek.

— Bize ne, dedik...

Usumi Bey :

— Aaa, olmaz, dedi.

Ben :

— Niçin olamazmış?

Mahmut Bey :

— Peki, dedi, denetlemeden sonra masamız, koltuğumuz geri verilecek mi?

Müdür :

— Tabii, dedi.

Şadi Bey :

— Madem öyle, bir günlük beyefendilik sizin olsun...

Ertesi gün, önüne gelen bizim müdüre:

— Nasılsınız beyefendi, diyor. Beyefendi inşallah iyisinizdir, diye hal hatır soruyordu.

Denetleme biter bitmez, herkes depoya indi, eski eşyalarının yerine, yenilerini yukarı taşıdı. Bizim dediklerimiz oldu ama, gelgele-

lim müdür, bazı eşyaların odasında kalmasını istiyor, bizlere yalvarıyordu:

— Baylar koltuğuma bakan derecemi anlasın.

Müdürü kim dinler? Bir iskemle, eski bir masa, kırık dökük bir dolap... Tamam... (Usumi Bey eski günlerine dönüyordu.) O siyah kollukları yok mu, o günden sonra yine kollarına geçirdi. Kaknem suratı daha da kaknemleşti, yüzüne bakamıyorduk...

Arkadaşlar bana :

— Şimdi anladın mı müdürün telaşını? diyorlar.

Ben :

— Anlamaz olur muyum, diyorum.

Şimdi o arkadaşımın haklı olduğunu anlıyorum. Bana defalarca söylemişti, «bir büyüğünün karşısına çıkarken, dikkatli ol.» Ben, arkadaşımın söylediklerini umursamayıp, kendi bildiğim gibi, kapıyı çalıp içeri giriyordum. Hem de, onlardan iş isteyeceğim. Daha, «efendim...» diyecekken, o kişi, «biz sizi ararız» ya da, «yarın buyrun» diyordu. Yazdığım dilekçelere yanıtta ise, «boş kadro olmadığı gerekçesiyle...» deniliyordu. Sonra da arkadaşıma :

— Yahu yine olmadı, boş kadro yokmuş, diyordum.

Arkadaşım, işe giremeyişime o denli üzülüyor ki:

— Acaba ne yapsak? diyordu.

İşe girebilmem için, çareler arıyordu. Günün birinde:

— Senin ders alman gerekiyor, dedi.

— Ne dersi?

— Büyüklerimizin huzuruna nasıl çıkılır, bunları bilmen gerekir. Galiba Şadi Bey'e gideceğiz.

— Kim bu adam?

— Sen kim olduğunu bırak, dedi. Beceremediği iş yoktur.

Ertesi gün, Şadi Bey'e gittik. Arkadaşım beni, Şadi Bey'le tanıştırdı. Oturduk. Söz sözü açıyor, konuşuyoruz...

Şadi Bey :

— Bilmem a, büyüklerinizin huzuruna nasıl çıkıyorsunuz?

Ben :

— Efendim, dedim, giyisilerime çekidüzen veririm. Tıraş olurum, ve sonra da...

— Geeeç... Olmaz öyle şey.

Devam ettim:

— Büyüklerimin huzuruna çıkarken, daima onların yaşlarına göre davranırım. Örneğin, ellerini öperim. Kendimi acındırır, gözlerinin içine bakarım. Boynumu büker, sanki, «sizden büyük yok» dermiş gibi konuşurum.

Şadi Bey beni azarladı:

— Hayır, dedi. Büyüklerimizin huzuruna bu biçimde de çıkılmaz. Buna, huzurunuzda kepaze olmak, denilir.

Başımı öne eğdim, Şadi Bey sözünü biti-

rinceye dek öyle kaldım.

Şadi Bey gözlerimin içine bakıyordu:

— İktidarda kim var?

— C.H.P. ve M.S.P. koalisyonu.

— İktidarda C.H.P. — M.S.P. koalisyonu olduğuna göre, resmi dairelerin bir kısmına C.H.P., bir kısmına M.S.P. hakim. Diğer partilerin dairelerde etkinlikleri yok gibidir. Her iktidar değişikliğinde atamalar, sürülmeler, istifalar başlar. Gidip, bu iki partiden birine kayıt ol! Sonra partiden birini bulup, durumunu anlatacaksın. Esas iş burada. Hatırı sayılır, etkinliği olmalı. Diyelim ki, huzuruna çıkacağın adamı da buldun, filan gün, falanca daireye gideceksin... O sabah namaz kılıp, öyle yola çık. Daire kapısından içeri girerken, ilk adım sağ ayakla olmalı. «Bismillâh» diye besmele çek. Odacıyı bul, «Hadi Bey'le görüşmek istiyorum,» de. O, seni Hadi Bey'in huzuruna çıkarır. Elini cebine sok, «Allah razı olsun» deyip, elindeki parayı odacıya ver. Verdiğin parayı almasa da, usulen bu böyledir. Neyse, Hadi Bey'in odasının önüne geldin. Kapıyı tıklat, içerden «gel» denildiği zaman, odaya gir. Gayet derinden bir sesle, «esselamınaleyküm...» diyeceksin. Huzuruna çıktığın kişi, «buyrun» diyene kadar ayakta dur. Sizin için, «ah ne utangaç adam, Osmanlı terbiyesi almış» desin. Oturmanızı işaret edince, oturunuz. Bacaklarınızı birbirine bitiştirin, ellerinizi dizlerinizin üzerine koyun.

—

— Sıra geldi konuşmaya... «Allah'ın izniyle» demeden söze başlamayın. Günlerden cuma, mübarek bir gün... Takke, tesbih yanınızda olsun. Konuşma uzadıkca uzar. Zaman öğle... Adam, «namaza yetişmem gerekiyor» derse... Siz, «bende gelip, cuma'yı edâ edeyim» dersiniz. Hem adamın gözüne, hem sevaba girersiniz. Dolu kadrolar, açılır. Eğer günlerden cuma değilse, mesele yok.

— ...

— Şimdi ikram faslındayız. Nezaket icabı çay, kahve ikram ederler, içmeyin. Sigara tutarlar, teşekkür edin. Laf lafı açar, mutlaka ailenizi sorarlar. Dedeniz paşa olmasa da, siz dedenizin paşa olduğunu söyleyin. İtibar meselesi...

— ...

— Huzuruna çıktığınız kişi pasif, pimpirik, giyimi iyi değilse, ekonomik sorunlara değinin. Sırtınızdaki ceketin, paltonun babanızın olduğunu ima edin. «Ah, ne günlere kaldık...» diye yakının.

— ...

— Karşınızdaki adamdan kültürlü olsanız da, «efendim, bu ne irfan, bu ne iffet» diyerek herifi pohpohlayın. Odadan çıkarken, el öpmeyi unutmayın.

Şadi Bey'in sözünü kesip:

— Her gün namaz kılmalı mı? diye sordum.

— Namaz kılmadığınız gün olmasın. Namaz, kaytarmak demektir. Hele öğle namaz-

ları... Kaytarmaya birebirdir. «Namaza gidiyorum» diye çıkın, akşama doğru daireye gelin. Nasıl olsa, kimse kimseyi sorguya çekemez.

Aklıma muziplikler geliyordu.

— Şadi Bey'ciğim, huzuruna çıktığım kişi şişman, uzun boylu olabilir.

— İkiye katlan, kamburunu çıkart. Boyun, huzuruna çıktığın adamın boyundan uzun olmamalı.

Şadi Bey hâlâ, huzuruna çıkacağım adam hakkında bilgi veriyor. Aklıma öyle şeyler geliyor ki...

— Söz siyasetten açıldı, nasıl davranayım?..

— Siyasetle ilgilenmediğinizi, önümüzdeki seçimleri M.S.P.'nin kazanacağını belirtin. «M. S.P. iktidara gelebilir mi?» derse... «Cenabı Allah bilir» demeyi unutmayın.

— Şadi Bey, dairede çalıştığımı farz edelim, huzuruna çıktığım adamın gözüne nasıl girerim?

— Huzuruna çıktığın kişi her öğle namaza gidiyorsa, peşine takıl!.. O, camii kapısından içeri adımını atarken, bir amuz darbesi! Onun önüne geç, namaz kıldığını görsün. Ramazan'da oruç tutmayı unutmayın. Hac zamanı izin alın, pasaport çıkartın. Namaz kılmayanlara, oruç tutmayanlara, «tövbeler tövbesi, müslümanlık elden gidiyor» deyin. Bakın, dairede saygınlığınız nasıl artacak. Fırsat buldukca muhalefeti yerden yere vur. Huzu-

runa çıktığın kişinin partisini savun. Ne de olsa onlardansın. Bunları hiçbir zaman aklından çıkartma. «Anarşiyi onlar körüklüyor. Terörüde. C.H.P. aşırı sol kanadı engelleyemiyor. Çünkü onlar...» dersiniz. Önemli sorunlardan biri de, M.S.P.'nin «Ağır Sanayii Hamlesi» dir. Tarihimizde, hiçbir hükümetin sanayiide devlet olmayı düşünmediğini, ancak, M.S.P.'nin bu hamleyi başlatacağını, usunuza geldikçe yineleyin. «Ağır sanayimizi yakın bir gelecekte kuracağız.» Ve, «Bizler faşizm, siyonizm, emperyalizme de karşıyız» deyin. «Komünizm» denildi mi?.. «Tüh Allah belalarını versin. Zaten onların yüzünden kalkınamıyoruz. Dış mihraklıları cezaevlerinde sürüdüreceğiz!!! Kanunlarımız yeteril değil. Hepsinin taa yedi ceddineee... Bu itlerin katli vaciptir...» Bakıyorsunuz, müdahale eden yok, «şerriyat isteriz... Şerriyat... Anarşi ve terörü önler... Kanunsuzluk, yolsuzluk, rüşvet...» diye bağırın.

Merak bu ya, Şadi Bey'e sordum:

— Şef, müdür yardımcısı nasıl olmalı?

— Çok kolay. Sen bu gidişte müfettiş bile olursun.

— Şadi Bey, beni şef yapsınlar, müdür yardımcılığı sıramı beklerim. Bu yıl olmazsa önümüzdeki yıl, o da almazsa, sonraki yıl...

— Haa, şöyle... Artık huzuruna çıktığın kişi seni tanıyor, saygıda kusur etmiyorsun. Namaz kılmayanların, oruç tutmayanların listesini ver. Bak, nasıl şef, müdür yardımcısı oluyorsun. Sesin güzelse, dini günlerde Mev-

lid-i Şerif oku.

— Şadi Bey, ben şimdiden hazırım...

— Hadi bakalım... Görelim!

Cebimden doksan dokuzluk tesbihi, takkemi, Enam-ı Şerif'i, gül suyu şişesini çıkarttım. Takkeyi başıma geçirdim, tesbihi elime alıp, «bismillah» çekmeye başladım.

— Bak, adam olacak insan, kendini belli eder. Tesbih elden düşmeyecek. Durmadan, «ya sabır» çekeceksin.

— Ya tıraş meselesi?

— M.S.P. tıraşı olacaksın.

Şadi Bey'in öğütlerini yerine getirirsem, işe girmemde bir sakınca yok. Bakalım...

Biz, Şadi Bey'in elini sıkıp, kapıdan çıkarken:

— Sakın, Hac zamanı pasaport almayı ihmal edeyim deme, dedi. Nasıl olsa döviz bulamayacaksın, pasaport sayesinde iki ay dolaşırsın.

.....

Resmi dairelerden birkaçına dilekçe yazdım. Birinden beni çağırdılar. Beş gün sonra işe başladım.

Daireye girdiğimin ikinci ayında şef yardımcılığına getirildim. Beni işe alan, huzuruna çıktığım kişi, şunları söyledi:

«Beş vakit namazını kılacaksın. Seni şef yardımcısı yaptım.»

.....

Aradan üç ay geçti, genel müdür dairemize geldi, o da :

«Maşallah,» dedi, «üstün başarından ötürü şef oldun. Başarılarının devamını dilerim.»

.....

Çok çalıştığımı gösteren raporlar, olağanüstü toplantıda alınan karar gereğince, müdür yardımcısı oldum.

«Efendim,» diyorlarmış, «bu adam iyi çalışıyor, müdür yardımcılığı hakkıdır.»

.....

Derken aradan, bir yıl geçti. Namaz kılmayanların, oruç tutmayanların listesini genel müdüre gönderdim.

«Bu adam bizim istediğimiz gibi. Sicili bozulmadı, müdür olsun,» demişler.

.....

Hac'ca gitmeye karar verince, genel müdürlüğüm onaylandı.

«Doğrusu pes,» diyorlar. «Genel müdür olacak insan böyle çalışmalı. Görevli olarak Hac'ca gönderelim.»

.....

Huzuruna çıktığım adam sayesinde, iki yıl içinde genel müdürlüğe yükseldim. Önümüzdeki yıl, M.S.P.'den aday olacağım. Seçimleri bekliyorum.

M.S.P.'den milletvekili olunca, C.H.P.'ye geçmek zor değil. On milyon yeter.

.....

Sonraları... Huzuruna çıktığım kişi, arkamdan şunları söylerse hiç şaşmam :

«Allah belasını versin, meğer içimizde yı-

lan beslemişiz. Ona verdiğimiz emekler haram olsun.»

ADAMIN HÜZÜNLÜSÜ

Ankara garının bekleme salonunda konuşuyorlardı. Kadın kırk yaşlarında, erkek ise altmışını geçkindi. Kadın :

— Yolculuk nereye?.. diye sordu.

Sanki soru kendisine sorulmuyormuş gibi, umursamaz bir sesle:

— İstanbul'a...

— Demek İstanbul'a gidiyorsunuz? Ben de oraya...

— Tesadüf... Tesadüf işte... İş için mi?

— Yoo, yooo...

— Ya niçin İstanbul'a gidiyorsunuz? İstanbul'da bir tanıdığınız filan mı var?

— Aslında İstanbul'da oturuyorum. Ankara'ya iş için gelmiştim. İşlerimi bugün bitir-

dım. Şimdi de dönüyorum.

— Çok afedersiniz ama, ne iş görüyorsunuz?

Kadın gülümsedi. Yaşlı adamın gözlerinin içine bakarak :

— Şey, şey... Yani şeydeyim...

Adam, kadının kulağına eğildi:

— Nerede?!. Nerede, pek anlayamadım.

— Bir devlet dairesinde memurdum. Orada çalışıyordum. Şimdi ise emekliyim. Emeklilik işlerim biraz gecikmiş...

Yaşlı adam, kadının sözünü kesti:

— Demek emeklilik işleriniz için Ankara'ya geldiniz?

— Öyle ya...

— Bari halloldu mu?

— Dilekçe verdim. Bakalım... Pek kolay hallolacağa benzemiyor. Bilirsiniz...

— İş dilekçeye kalırsa, daha çoook beklersiniz.

Adam hüzünlenmişti. Kadına bakıyordu. Kadın da, adamın söyleyeceği sözü bekliyordu. Adam kısık sesle devam eder:

— Ben de emekliyim. Emekli olalı birkaç yıl oldu. Ben Ankara'ya filan gelmedim.

— Ah ne iyi... Ama nasıl olur?

— Oluuur... Bir arkadaşım var, her şeyi o takip etti. Maaşımın zamanında bağlanmasını o sağladı.

— Ya benim maaşım?.. Sekiz aydır bekliyorum. Dile kolay, sekiz ay... Daha da sırada bilmem kaç bin evrak varmış. Belki, bu yıl

verilecekmiş, o da belki...

— İnşallah daha önce bağlarlar.

— Beyefendi, anlaşılan kimse çalışmıyor. Kimsenin derdi, kimseyi ilgilendirmiyor. Bu kadar da olmaz.

Adam başını önüne eğdi.

— ...???

— Çok düşüncelisiniz.

— Aaa, daldım da...

— Önemli bir şey olmalı... İnsan niçin dalsın?

— Daldım işte. Önemli bir şey değil.

Kadın diretiyordu :

— Söyleyin, söyleyin... Çekinmeyiniz. Niçin daldınız, söyleyin lütfen.

— Nasıl söylesem? Söyleyebilir miyim acaba?

— A ah!..

— ...

— ...???

Adam mırıldanır gibi :

— Şey... Söylesem ayıp olur mu? Sizi bir yerden tanıyor gibiyim.

— Mesela nereden olabilir?

— Çalıştığınız daireden. Şimdiye dek birçok dairede görev aldım. Belki birinden olabilir.

— Fakat ben sizi hatırlayamadım. İlk kez karşılaşıyoruz. Şurada birkaç dakika oldu.

Kadın düşünüyordu. Bu adamı bir yerde görmüş olmalıydı.

Erkek, kadının gözlerinin içine bakıyor-

du. Dalmıştı... Adam kısık bir sesle:

— Siz Osman Bey'i tanıyor musunuz?

Kadın şaşkın şaşkın:

— Adını duydum. Evet, bizim dairede Osman Bey adında biri vardı.

— Müdür müydü?

— Müdürdü. Bizden birkaç yıl önce emekli oldu. Şimdi ne yaptığını bilmiyorum.

— Yaa, demek Osman Bey?

— Evet, emekli oldu.

— Yaaa...

— Demek kiii... O da eskidi. O da şimdi bizim gibi emekli?.. Bizlerden biraz daha şanslı... Şansı varmış. Tıkır tıkır maaşını alıyor. Sabahları kahveye gidiyor, arkadaşlarıyla konuşuyor, sohbet ediyor. Belki tavla oynuyor... Siz de tavla oynar mısınız?

— Yoo, kahveye hiç gitmem. Gitmek bile istemem. Kendime daima sahip oldum.

—Ah ne güzel.

Adam biraz durakladı. Kadın ise, söyleyeceklerini düşünüyordu:

— Biliyor musunuz, demin kahveden, emeklilik meselelerinden söz ediyorduk. Söz sözü açıyor, başka başka şeyler ortaya çıkıyor. Eski anılar...

— Olsun... Ben sizi zevkle dinliyorum. Sonra bunda şaşılacak ne var? Bir dünya, yeni bir dünya... Yaşama ikinci başlangıç... Emeklilik, insan yaşamını yeniden düzenler. İnsan, yeni yeni çevreler edinir.

— Öyle, tabi öyle.

Kadın, adamın ne söyleyeceğini bekliyordu. Adam, demin söylediklerini yineledi. Sonra :

— Yeni bir yaşam... Yeniden... Yeri değil biliyorum... Demin de sözü geçmişti, Osman Bey, hani daire müdürü Osman Bey... Benim en yakın arkadaşlarımdandı. Şimdi ise birbirimizi göremiyoruz. O bir yerde, ben bir yerdeyim. Hepimiz dağıldık.

— Osman Bey o kadar önemli biri miydi? Onu çok düşünüyorsunuz da...

— Benim için önemli, hem de çok önemliydi.

— Pek anlayamadım!.. Ben insanları birbirlerinden ayıramam.

— Evet ama...

Erkek, kadına sorcaklarını düşünmektedir. Kadın, adamın söyleyeceklerini bekler.

(Adam, kendisine ilk kez ilgi gösteren bir kadınla karşılaşmanın mutluluğu içindedir. Usundan bazı şeyler geçirir.)

Adam, utanarak :

— Beyiniz ne işle meşgul?

— Beyim mi?

— Evet.

— Ben hiç evlenmedim.

— Ben de.

— Aaa, evlenmek istediğim kişiler yok değildi. Vardı tabi, bunların hiçbirini beğenmedim.

— Ben birçok kadın beğendim. Onlar beni beğendi mi? Bilmiyorum. Sanırım, onlara

ilgimi gerektiği kadar belirtemedim. Belirtseydim?..

— Erkekler için evliliğin yaşı yoktur. Yine evlenirsiniz. İnsan, eğer bir şeyin bilincindeyse, onu, ne istediğini bilmeli. Bu söylediklerimi becerebiliyorsa, mesele yok. Beceremiyorsa, ne yapsa nafile...

— Haklısınız.

Erkek, kadına biraz daha yaklaşır, fısıltıyla :

— Biliyor musunuz, insanın bir bekleyeni... Evinde bir ses, soluk olması ne güzeldir. Hep bunu düşündüm. Evet, evet... Sakın şaşmayınız. Başkalarına imrendim.

Kadın, erkeğin söylediklerini başıyla onayladı.

— Tabi, insanın evinde bir bekleyeni olmalı.

— Olmalı ya, olmalı...

— Fakat sevgi karşılıklı olmalı, saygıyla başlamalı. Sürmeli... Ben böyle düşünüyorum.

— Ben de sizin düşündüklerinize saygı duymuyor değilim.

Erkek, kadına mahçup bir sesle:

— Acaba sizi kızdırıyor muyum? Bana kızıyor musunuz? Eğer sizi kızdırıyorsam, beni bağışlayınız.

— A, ne münasebet? Sizi zevkle dinliyorum.

— Beni dinlediğiniz için, (sesi titrer) size teşekkür ederim. Beni dinleyen ilk kadın sizsiniz. Ben şimdiye kadar kadınlara sözümü

geçiremedim. Onları sevdim, sevdiklerime bile... Artık siz anlayın.

— Bakın hâlâ sizi dinliyorum. Başka bir kadın olsaydı, acaba sizi dinler miydi?

— Hiç sanmıyorum, dinlemezdi.

Erkek, konuşmakla konuşmamak arası... Kadın, konuşmak istiyormuş gibi davranıyordu. Erkek esnedi. İyice uykusu gelmişti. Başını kadının omuzuna dayadı. (Tren perona girmişti. Yolcular, bekleme salonundan dışarı çıkıyorlardı.) Kadın, erkeğin uyuduğunu fark edince, elini erkeğin kalbinin üzerine koydu. Erkek uyanır gibi oldu. Mırıldanarak:

— Canım... Beni anlayan ilk kadın... Sizsiniz, siz...

Kadın, yumuşak bir ses tonuyla:

— Hayır, «ilk» değil... İlk ve son kadın.

Erkek, kadına biraz daha yaklaştı.

— Ohhh... İki insanın birbirini anlaması ne güzelmiş... Karşılıklı duygular, değil mi? Değil mi cicim?

— Sevebilen için canım.

Erkek, kadını uyardı:

— Tren perona girince beni uyandırınız. Çok uykum var, biraz uyuyayım. Nasıl olsa ikimiz de İstanbul'a gidiyoruz.

Erkek horlaya horlaya uyuyordu. Trenin kalkmasına yirmi dakika kalmıştı. Kadın çevresine bakındı, bekleme salonunda kimsenin kalmadığını anlayınca, adamı okşamaya başladı. Kadının eli, adamın göğsü üzerindeydi. Sonra kadın, kendini geri çekti, yavaşça ye-

rinden kalktı, bekleme salonundan dışarı çıktı.

Aradan on dakika geçmişti. Hoparlörlerden, Ankara'dan İstanbul'a gidecek trenin anonsu duyuldu. Adam hâlâ uyuyordu.

Adamın yanına biri geldi, ayakkabılarını çıkarttı, yavaşça oturdu. Adam, yeni gelenin yanına sokuldu. Uyku sersemi onun ellerini okşamaya başladı. Sarıldı. Bu bilinmedik adam, giderek sinirleniyordu. Böbürlenmeye başladı :

— Hasbinallah... Hasbinallah...

Erkek, o adama biraz daha yanaşmıştı. İstanbul yolcusu, yaşamında ilk kez bir kadına sarılan adam, horluyordu. Diğeri:

— Lan bizi şorolo mu sandın?

Uykulu ses :

— Canım, cicim... Ohhh...

— Ne sayıklıyorsun efendi? Kaçıncı uykudasın? Uyan, uyan!..

Adam, kendisini öyle bir düş dünyasına kaptırmıştı ki... Sayıklamaya başladı. Uyanması olanaksızdı. Yanındaki köylü adamın bacaklarını okşamaya başladı. Köylü ayağa kalktı, yaşlı adamın ensesine tokadı indirdi. Adam neye uğradığını anlayamadı.

— Ne oluyor yahu?

— Ulan dürzü, lan pezevenk... Sen bizi lülük mü sandın?

— Yoo, yooo...

— Ya ne sandın?

— Hiiiç...

Erkek, bekleme salonundan dışarı fırladı. Hızlı adımlarla oradan uzaklaştı. Kaçıyordu. Bir ara elini iç cebine, ceket ve palto ceplerine soktu, arandı. Cüzdanı yoktu. Orada kaldı. Bağırmaya başladı:

— Cüzdan!.. Cüzdan!.. Cüzdan!..

Gar müdürlüğüne gitti, karakola havale ettiler. Karakolda:

— Cüzdanımı çaldılar, dedi.

— Kim?

— Bilmiyorum.

Yakınıyordu. Kimseye derdini anlatamıyordu. Sonra her şeyden caydı... «İlk kez bir kadın eli değdi ya, herkese nasip olmayan bir el... Giden gider, o el bir daha beni okşar mı?..» diyordu.

O adam İstanbul'a dönebildi mi? Burasını bilmiyorum. Bir şey varsa, adamın, o kadın tarafından cüzdanının çalınmasıydı.

BİLUMUM HASTA HÜSNÜ BEY

Olay, resmi dairelerden birinde geçiyordu. Olaya adı karışan Hüsnü Bey, o günden sonra iyice tedirgin oldu. Şimdi merak edip, «Hüsnü Bey'e ne oldu?» diyeceksiniz!!! Neyse...

«Hüsnü Bey emekli oluyor.»

«Hüsnü Bey emekli oldu...»

Derken, hâlâ evrakların bir kısmı koltuğunun altında, elinde de koskoca bir bavul, oradan oraya koşuyordu. O gün son işi «Tapu Dairesi»ndeydi, yani olay orada geçiyordu.

Kapıdan içeri girdi, koridoru geçip, merdivenleri çıkınca göz önünden kayboldu!.. Hüsnü Bey nereye gidebilir?

Biri :

— Bavullu adam nerede? diye sordu.

Başka biri :

— Görmedim, dedi.

Diğeri :

— Merdivenleri çıkarken gördüm.

Bu üç adam, Hüsnü Bey'in peşine düşüp, onu arıyorlardı. Bulamadılar. Ordan bodrıma indiler. Üç adam birbirlerinden ayrıldı, her biri bir tarafa... Az sonra, bavullu adamı bulamayınca, ayrıldıkları yere geldiler. Gözlüklü, kısa boylu olanı:

— Herif dehşet saçıyormuş, dedi, bilmeyen yokmuş.

Korkuyla bakıyorlardı. Kimse ses çıkarmadı. Bu kez beş kişi daha seferber oldu. Şimdi, Hüsnü Bey'i sekiz kişi arıyordu. Gözlüklü (odacı) adam :

— Müdüre haber verdik, emri var, bavullu adamı bulmalıyız.

— Peşindeyiz kardeşim.

— Bu adamın, bu daireyi bombalayacağı kesin.

— Bomba mı?

— Hem bomba, hem sabotaj.

Sekiz odacıdan dördü yukarı, dördü de dairenin aranmayan yerlerini, odaları aramaya başladılar.

Biri :

— Bomba infilak ederse?

Öbürü :

— Müdüre haber verelim. «Bavullu adamı bulamadık,» diyelim, dedi.

— Hemen... Bomba ihmal edilmez.

Sekizi birden merdivenleri çıkıp, müdürün odasının önünde durdular. Kapıyı çalıp, odaya girdiler. Uzun boylu, kalın sesli olanı, müdüre durumu bildirdi, ve :

— Efendim, bavullu adam bombacıymış...

Müdür :

— Bomba, sabotaj ha? Daire bir daha aransın. Kimseyi kuşkulandırmayın.

Sekiz odacı, müdürün odasından dışarı çıkınca, yine bavullu adamı aramaya koyuldular. İki odacı bodruma, iki odacı birinci, ikisi ikinci, diğer ikisi de arşive...

Bodrumdaki iki odacıdan biri:

— Bavullu adam bombayı buraya koyduysa?

— Buraya giremez, kapıda danışma memuru var. Onun gözünden hiçbir şey kaçmaz.

— Herif kayıp, bulamıyoruz.

— O! O!..

Diğer iki odacı :

— Koskoca daire... Kimbilir bavullu adam nereye gizlendi?

— Dün de bir daire bombalandı.

— Bu adam olmasın? O bombalamış olabilir.

— Olabilir.

— Bak, şu giden adam...

— O mu? Sus!

— O.

Öbür odacılardan kısa boylusu:

— Adam bombacı olmasaydı, elindeki ba-

vulu bırakıp kaybolmazdı.

— Her işin bir usulü var.

— Ya bomba patlarsa?

— Şu adama bak, o olmalı, çok benziyor.

— O Süleyman Bey, kalem memuru.

Arşivdeki odacılar arasında, şöyle bir konuşma geçiyordu:

— Aman dikkatli olalım, herif dolapların arasına gizlenebilir.

— Gizlenebilir. Önce dolaplara bakalım.

— Bakalım, bomba bu...

— Peki.

Hüsnü Bey, arşivin kapısında durdu. İki odacı, dolaplardan evrakları çıkarıyorlar, akla gelebilecek her yerde Hüsnü Bey'i arıyorlardı. Gözlüklü, kısa boylu olanı:

— Ayak sesleri, dedi.

İkisi de arşivden dışarı fırladı.

— Bavullu adam!.. Müdürün odasına doğru gidiyor.

— O mu?

— O herif.

Hüsnü Bey, elindeki bavulu müdürün kapısının önüne bırakıp, geriye döndü, odacılar gelene dek helaya girdi.

— Dur!

— Neredesin? Çık!..

Helanın önünde durdular.

— İçerde. Sesler geliyor. Burada olmalı.

— Tamam, burada.

— Su akıyor. Herhadle kıçını yıkıyor.

— Kimbilir, belki...

Gözlüklü odacı helanın kapısında duruyordu. Diğeri, öbürlerine haber vermek üzere merdivenleri indi, birinci, ikinci kattakilere, «bavullu adam helada,» dedi. Oradan bodruma... Onlara da, bavullu adamın helada olduğunu söyledi. Bodrumdaki, «Hüsnü Bey'i arama ekibi»nden iki, bir de kendisi... Tekrar yukarı çıkıp, koridorda durdular. (Hela, koridorun başlangıcında, müdürün odasının karşısındaydı.)

Sekizi de hela kapısının önüne sindi. Neredeyse, bavullu adam dışarı çıkacaktı. Onlar da hazırda bekliyorlar, Hüsnü Bey'i yakalayacaklardı. Derken, helanın kapısı açıldı, Hüsnü Bey dışarı çıkar çıkmaz, sekizi birden üzerine çullandı.

Hüsnü Bey :

— Eyvah!.. Bavul, bavul...

Uzun boylu, kalın sesli odacı:

— Hangi bavul?

— Evrak ve ilaç bavulu.

— Bomba, dedi, bomba bavulu...

— Bırakın yahu, müdürle randevum var.

— Sus ulan, fazla konuşma.

— Bırakın...

Gözlüklüsü, Hüsnü Bey'in boğazına sarıldı, sıkıyor. Uzun boylu, kalın sesli olanı da ona yardım ediyor. Hüsnü Bey bir ara silkindi :

— Ulan... Müdür... Bavul... dedi ki...

Bu kez kıskıvrak yakaladılar. Odacılardan biri :

— Daireyi bombalayacakmışsın ha?

Diğeri :

— Helaya bakalım, belki bomba oradadır.

Hüsnü Bey tepiniyor:

— Ben bombacı mıyım? Müdür, randevu, bavul... Ihhh...

İki kişi helayı aradı. Ne bavul, ne bombaya benzer bir şey vardı. Dışarı çıktılar.

Hüsnü Bey :

— Yahu buraya bomba konulur mu? dedi.

Sonra polisler geldi. Onlar da helada bomba bavulunu bulamadılar. Odacılardan biri Hüsnü Bey'i, ikincisi Hüsnü Bey'i, üçüncüsü Hüsnü Bey'i:

— Bombayı bu dürzü koydu, diye suçluyorlardı.

Polis :

— Bu zibidi mi?

Şişman polis :

— Bomba koyduysan söyle.

Neyse, Hüsnü Bey biraz kendine geldi, güçlükle :

— Hayır, diyebildi.

İki polis koluna girdi, sekiz odacı da onları izledi. Polis yineliyordu:

— Bavulu nereye koydun, söyle?.. Bizi boşuboşuna yorma.

Hüsnü Bey :

— Şuradaydı, müdürün kapısının önündeydi ama, şimdi yok.

Polislerden biri :

— Bavulu kim aldı? diye sordu.

Kimse bilmiyor... Dairede «bomba» haberi bir anda yayıldı, duymayan kalmadı. Memurlar panik içinde... Dolaplar, raflar, masalar aranıyordu.

Müdür, Hüsnü Bey'e:

— Peki, daha önce hangi odalara girdin?

Hüsnü Bey, saydı:

— Saymanlık, depo, arşiv...

— Daha sonra?

— Helaya girdim, dedi.

Gözlüklü odacı:

— Müdür bey, biz bu adamı heladan çıkarken yakaladık.

Hüsnü Bey, gözlüklü odacının, «yakaladık» demesine çok kızdı. Neredeyse odacının suratına tokadı indirdi indirecek... Hüsnü Bey'e ne «hinoğlu hin» ne «eşşekoğlu eşşek» demediler...

Hüsnü Bey şaşkınlık içinde:

— Tövbeler olsun, diyordu.

Haksız yere suçlanıp, başına gelecekleri düşünüyordu.

— Efendim...

Polis :

— Bavul, bavul?.. dedi.

Derken, müdürün emri üzerine bu defa, dairede bavul aranmaya başlandı. Umulmadık bir anda bavul, kayıp eşyalar odasında bulundu. Polis :

— Demek bavulu oraya koydun ha?

Polisler, Hüsnü Bey'in çevresini sardılar.

Karakola gideceklerdi. Müdür ve sekiz odacı oldukları yerde bekliyorlardı. Gelgelelim, Hüsnü Bey direniyordu. Polislere, sonra müdüre :

— Müdürle görüşmem gerekli, çok işim var. Sizinle müdür bey, sizinle.

Biri :

— Karakolda görüşürsün, orada, dedi.

İki polis, Hüsnü Bey'i sürükleye sürükleye dışarı çıkardı. Jeep'e bindirdi. Müdür ve sekiz odacı ise arkadaki Jeep'e bindiler.

Karakola... Karakolda, Hüsnü Bey'in her an infilaka hazır bomba bavulunu masaya koydular.

Komiser :

— Bavulun içinde hangi cins bomba var? Saniyeli mi? Fünyeli mi? Yoksa?..

Hüsnü Bey :

— Bavulumda evrak dosyaları var, bomba yok, dedi.

Polisler ve diğerleri:

— Bavulda bomba var, dediler...

Hüsnü Bey :

— Komiser bey, madem ki benim bavulumda bomba var, buyrun arayın.

Müdür korkuyla:

— Aman biz dışarı çıkalım, dedi.

Komiser :

— Bavulda ne varsa çıkarıp, masanın üzerine koy.

Hüsnü Bey bavulunu açarken, herkes, masa, koltuk, dolap arkalarına mevzilendi. Bi-

ri bağırdı. Hüsnü Bey'in üzerine yürüdüler.

Komiser :

— Ulan bu ilaçlar ne? Uuu... Bomba yapımında kullanılan ham maddeler.

Hüsnü Bey :

— Baş, diş, romatizma...

— Kes, biliyoruz.

Polis, Hüsnü Bey'in yanına geldi. Bavuldan bir şişe çıkarttı:

— Ya bu?

— O öksürük şurubu.

— Bu?

— O kalbe iyi gelir, deneyin. Kalbi olan varsa hemen alsın.

Komiser, Hüsnü Bey'in omuzuna elini attı :

— Bu niçin?

— Yüksek dozda sinir ilaçı.

Polis, bavuldan bilinmedik bir cihaz çıkardı, komisere:

— Saniyeli bombalarda kullanılan araç ve gereçler, dedi.

Hüsnü Bey, polise :

— Onlar... Yani o cihaz... Tenkiye ve pompası.

Komiser, odadaki sekiz kişiye:

— Çıkın, dedi. (Müdüre de:) Siz de gidebilirsiniz. (Bu kez polislere:) Hey mübarekler, hey... Bir daha masum insanları «bombacı» diye buraya getirmeyin. Ayıp denen bir şey var.

Hüsnü Bey, durdu durdu da, birden:

— Ben size demedim mi, ben size söylemedim mi?.. Ben kim, bombacılık kim?..

Komiser :

— Kusura bakmayın beyefendi, bomba olaylarını biliyorsunuz, yirmi dakika önce başka bir dairede bir bomba olayı vuku bulmuş. Yanlışlık.

Hüsnü Bey:

— Bundan sonra bavulumu elime almam. İlaçlarımı ceplerime doldurur, sağ elime çantamı, sol elime o malûm cihazı alırım. Tenkiyemi...

Hüsnü Bey ilaçlarını bavuluna koydu. Tenkiyesini eline aldı, odadan çıkarken, müdüre:

— Eşşek herif, diye küfür ediyordu.

Müdür:

— Çok üzüldük, kusura bakmayın, dedi.

Hüsnü Bey :

— Bu bavul, evrak... Bu bavul ilaç bavulu. İlaçların her çeşidi bulunur, yaşlılık.

Müdür :

— Hüsnü Bey'ciğim, bir hatadır oldu... Ben de dairede sizi bekliyordum.

— Olanlar oldu, rezillik.

Sekiz odacı, yanyana duruyorlardı. Gözlüklüsü :

— Efendim bizi affedin. Biz yanıldık, sizler...

— Devletin, milletin malı...

— Özür dileriz.

Hüsnü Bey :

— Hay aksilik, dedi, meğer yaşlılık ne

zormuş.

Merdivenleri indi, kapıdan çıkınca, hızlı hızlı yürüdü.

BİR RESMİ DAİRE NASIL DENETLENİR?

Resmi daireleri bilirsiniz, hepimizin işi düşer. Sonra da bin pişman oluruz. Günün birinde benim de o resmi dairelerden birinde bir işim vardı. Kucağımda evrak dosyaları, «o» resmi daireden içeri girdim. Soldaki ilk odaya baktım, kimse yok. Oradan ikinci kata çıktım, yine görünürlerde kimse yok!.. Kapısında «MÜDÜR» yazan odaya daldım, müdür bey henüz gelmemiş. Bekliyorum... Ama kimi bekliyorum? Aziz Bey'i. Bana, Aziz Bey'e vereceğim kartı veren arkadaşım, «Aziz Bey senin işlerini yapar,» diye, beni bu daireye gönderdi. Koskoca daire... Ne gelen var, ne giden... Ben, «herhalde Aziz Bey'in âni bir işi çıktı,» derken, kısık sesli biri, (odacı olmalı)

sordu :

— Kimi bekliyorsun?

— Aziz Bey'i.

— Aziz Bey kim?

— Müsteşar Aziz Bey.

— Müsteşar mı? Bizim dairede müsteşar Aziz Bey yok.

— Nasıl olur yahu?

— Sakın bu Aziz Bey, encümen azası olmasın?

— Belki... Ben de kendisini tanımıyorum, bugün için randevu vermişti.

— Boşuna beklemeyin, gelmez, dedi.

Olduğum yerde dona kaldım. Bu dairede kimse çalışmıyor mu? Benim:

— Birinci kat, ilk odadaki memurlar?.. dememe kalmadı...

Odacı sözümü kesti :

— Kalem mi? O da gelmez.

— Niçin?

— Daha erken.

Saat dokuz buçuk, of'layıp puf'luyorum. Adam yanımda, peşimi bırakmıyor. Aksilik! Aziz Bey de gelmedi... Beklemekle olmayacak, «şunlara bir oyun oynayayım,» dedim... Koridoru geçip, merdivenleri indim. Soldaki ilk odanın kapısında durdum.

— Öhö, öhö... Hımmm... diye mırıldandım.

Odaya girdim. Pencereden bahçeye bakıyorum... Cama parmaklarımı dokundurmamla :

— Nedir bu pislik, rezillik?.. Camlar iki haftadır silinmemiş. Memurlar geç geliyor.

Cebimden defterimi çıkarttım, rapor hazırlamak için gerekli bilgileri, aksaklıkları yazmaya başladım. Masalardan birinin çekmecesini açtım, karmakarışık.

— Buna düzensizlik denilir, memur düzenli olmalıdır.

Odacı :

— Beyefendi!..

— Söyleee...

— Ben sizin müfettiş bey olduğunuzu bilmiyordum.

— Haa, öyle mi?

Adam olduğu yerde hoplamaya başladı.

— Ohooohhh... Saat on oldu, nerede bu memurlar?.. Ya müdür?..

— Neredeyse gelirler müfettiş bey. Kar yağdı, araç bulmak mesele.

— Olmaz böyle şey. Burası resmi bir daire. Herkesin zamanında gelmesi gerekir.

Ellerim cebimde, odada bir ileri, bir geri dolaşıyorum. Şimdiye dek her kalıbın adamı oldum, müfettişlik ise bugüneymiş... Parmakla, karşımdaki masayı işaret edip :

— Aç bakalım şu masanın gözünü, dedim.

Odacının, masanın gözünü açmasıyla kapaması bir oldu.

— Yok, yok aç bakayım.

— Peki beyim.

Odacı masanın gözünü açınca:

— Soldan say, dedim.

— Bir, saç fırçası. İki, oje. Üç, ayna...

Derken, o sıra aklıma, kayıp evraklar geldi. Aslında kayıp evrak filan yok. Fakat, her dairede birkaç evrak kaybolmaz mı? Ben uyduruyorum, uydurduklarımın hepsi gerçeğe uygun.

— Kayıp evraklar bulundu mu?

Başka bir masanın gözünü açıp, evrakları bana verdi. Hiçbiri işlem görmemiş. Evraklar dosya içinde...

— Kayıp evraklar bu kadar mı?

— Evet efendim.

Okumaya başladım. Dilekçelerin sıra numaraları hayli eski, iki yıl öncesinin evrakları. Kayıt defterine de işlenmemiş. Kayıt defterine işlenmeyen evrakları da şef, müdür yardımcısı, müdür imzalamamış. Hepsi yürürlük dışı bırakılmış. İşler giderek karışıyordu. Elimdeki evrakları masanın üstüne bıraktım :

— Dosyalar nerede?

— Dolaplarda... Bir kısmı ise arşivde.

— Dolaplardaki dosyaları çıkart bakalım.

— Dolaplar kilitli beyefendi, dedi.

Kapının yanındaki dolabı gösterdim.

— Al şu anahtarları, aç... Her dolabı bu anahtarlar açar.

O, anahtarlarla dolabı açınca, ben şaşkınlık içinde :

— Eyvahlar olmasın, dedim, bu adamlar

haybeye maaş alıyorlar. Bu dosyalar nedir?.. Yüzlerce evrak dosyası var.

Odacının sesi değişti, titreyerek :

— Bu evraklar imza dosyasına konulup, müdür beye havale edilecek.

— Hayret! Şimdiye kadar niye havale edilmedi?

Ben, «hayret» üzerine «hayret» çekiyorum. O da kimbilir usundan neler geçiriyordu?

— Bir de diğer odaların durumunu görelim, dedim.

— Buyrun...

Koridora çıkınca, sola döndük. Sağda iki oda var. Odalardan biri dayalı döşeli, ikincisi pislik içinde, toz toprak...

— Burası kimin odası?

— Müdür yardımcısının.

— İkinci odada kimler çalışıyor?

— Memurlar... Saymanlık memurları... Hadi Bey, Cafer Bey, Aliye Hanım...

— Hadi Bey ne zaman gelir?

— Raporlu.

— Yahu bu dairede «raporsuz» hiç kimse yok mu? Ya Cafer Bey?

— O da izinli.

Odacıyla diğer servisleri geziyorduk. Merdivenlerin karşısına gelen odadan içeri girdik. Ben ona hiçbir şey sormuyordum. Her şeyi o anlatıyor.

— Beyefendi bu odada Makbule Hanım çalışır. İşleri başından aşkın, dairedeki işleri-

nin çoğunu evine götürür, orada sabaha kadar çalışır. Zavallı hastalandı, üç aydır gelmiyor. Makbule Hanım'ın işlerine, Sadullah Bey bakıyor.

Sadullah Bey'i birden anımsayamadım!!!

— Sadullah Bey... Sadullah Bey... Tamam, şişman, kırmızı yanaklı, kısa boylu...

Odacı, söylediklerimi onayladı :

— O, dedi...

Gezilecek başka bir yer kalmadı. Böylece denetlemenin ilk bölümü tamamlandı. Şimdiii... Bu dairede işlerin niçin aksayıp, yürümediği ortaya çıkıyor ve bizler durmadan bekliyoruz.

— Bir de bahçeye çıkalım, dedim.

— Emredersiniz...

Elimdeki kâğıda yine notlar alıyorum, görülen düzensizlikleri yazıyordum. Bu oyun bayağı hoşuma gidiyordu. Merdivenleri inerken, biri :

— Afedersiniz, dedi, benim bir işim var da...

Adam konuşmaya başladı, dertlerini sıralıyor, anlattıkca anlatıyor... Ben de onu dinliyorum. Bir yandan da oraya buraya bakıyorum. Koskoca daireyi, aksaklıkları incelemek kolay mı?

Adam :

— Şu evraklar, diyor, kaç yıldır elimde, bir imzaya bakıyor...

Sıkıldıkca sıkılıyorum, adamcağız susmak bilmiyor, ve :

— Demek nihayet buraya bir müfettiş gönderildi. Bizler de Ankara'dan bir müfettiş bekliyorduk. İşlerimiz aksıyor, bu daireyi ancak siz düzeltebilirsiniz.

— Her şey düzelecek, dedim.

O da peşimize takıldı. Biri daha koşa koşa yanımıza geldi:

— Allah gönderdi sizi, zaten Ankara'dan sizi bekliyorduk. «Bir haftaya dek müfettiş bey gelir,» dediler... Hoş geldiniz.

— Hoş bulduk.

Bahçe kapısından dışarı çıktık. Elimde evraklar... Bahçede bekleyen yedi sekiz kişi vardı, o, yedi sekiz kişiden biri daha:

— Beyim nasılsınız? Size durumu arz edeyim.

— Nedir o?

Evraklarını bana verdi:

— Durumu görün, dedi.

— Peki, ben ilgilenirim.

Odacı, daha önceden iki, dış kapıda bekleyen sekiz adam da bizi izliyordu. Böylece on iki kişi olduk, tam bir müfettişler kurulu.

— Bahçe düzensiz ve bakımsız, dedim.

— Haklısınız müfettiş bey, dediler...

Yolsuzlukalrı anamsayıp:

— Ya, ya yolsuzluklar?

— Beyefendi biliyorsunuz, yolsuzlukları size, biz bildirdik.

— Haaa...

Resmi dairelerde kimsenin kayırılamayacağını, kişilere her türlü kolaylığın gösterile-

ceğini, gerekli işlemlerin zamanında yapılacağını söyleyince :

— Ne desek azdır bey, siz olmasaydınız halimiz perişandı, dediler...

Ben sözün uzamaması için, lafı değiştirdim ama, yanımdaki adam :

— Arka kapıdan daireye giren memurları görüyor musunuz?

— Görüyorum. Aniden baskın yapacağız, dedim.

Beraberimdeki inceleme kurulu üyeleri, yazıp çiziyor... Biri cebinden şerit metre çıkarttı, bahçeyi boydan boya ölçüp, adam kendi kendine :

— Olmaz, bu bahçe genişletilmeli, derhal genişletilecek...

Yanındaki adama döndü :

— Lütfen yazınız, bahçe genişletilecek...

Adam :

— Elbette, dedi.

Biri de daire binasının cephesine tırmandı, çekülle, duvarın dikey olup olmadığına bakıyor. Duvarın üstündeki adam :

— Bu duvarın çökme ihtimali var!

Ben :

— Hemen binanın yıkılması için emir verelim. Ankara'ya da bildireceğiz. Müdür ilgilensin.

Tam bir inceleme kurulu, —sözde— çalışıyoruz. Eğer hesaplarımız yanlış çıkmaz, müdahele edilmezse, «Tapu ve Kadostro Müdürlüğü»nün bu binayı ve bahçe duvarını yıkma-

sı için «Bakanlık» emriyle hemen işe başlaması gerekiyor. Binanın dış cephesi iyice yıpranmış. Bina biraz sağa kaymış, duvarlarda çatlaklar belirmiş, sıvalar dökülmüş.

Benim yanımdaki adam :

— Resmi dairelerdeki ağaçlar, kireçle boyanır, dedi.

— Durumu müdüre bildiririz, dedim ki...

Şişman bir adam, bir eliyle şapkasını tutuyor, bir yandan da :

— Aman efendim özür dilerim, bugün sizleri beklemiyorduk, haber de vermediler...

Nefes nefeseydi. Elimi sıkıp:

— Bendeniz... Daire müdürü Ali...

Şu iltifata bakın siz... Durdum, adam müdür, ne söylesem? Azarlasam olmaz, ayıp olur.

Müdür :

— Yukarı çıkalım. Buyrun, dedi...

On ikimiz birden daireye girdik. Kapının önündeki memurlar ellerimizi sıkıp, halimizi hatırımızı sordu. On ikimiz de fötr şapkalı, siyah giyisiliydik.

Müdürün odasında, ben, müdürün karşısındaki koltuğa kuruldum. Bizim inceleme kurulundan on iki kişi, benim arkamda.. Daire sorunları, iş ilişkileri, konuşuyoruz...

Müdür :

— Efendim dairemizde memurlarımız işlerini bilir, deyip dururken...

— Biliyorum, çok memnunum, dedim. Siz yokken bizler raporlarımızı hazırladık.

Müdür birden yerinden kalkıp:

— Anlayamadım, hangi raporları? diye sordu.

Notlarımı çantamdan çıkarttım, okumaya başladım. Ben okuyorum, müdürün beti benzi atıyor, yüzü şekilden şekile giriyor. Hop oturuyor, hop kalkıyordu.

Müdür başını iki yana salladı :

— Bakınız Beşir Bey, söylediklerinizi anlıyorum. Siz benim yerimde olsaydınız ne yapardınız?

Sözcüklerin üzerine basa basa saymaya başladım :

— Düzelecek, dedim, düzelecek... Burası bir resmi daire. Kişilerin işleri görülmüyor. Biriken evraklar, dosyalar?.. Memurlarınız çalışmıyorlar...

Müdür bu baskına hayret ediyordu:

— Nasıl olur? dedi.

— Her taraf pis... Koridorlar, odalar, merdivenler... Masalar, sandalyeler, dolaplar kırık dökük. Sobalarınız yanmıyor, bahçe bakımsız...

— Temizlenecek efendim. Daire demirbaşları onarılacak. Odun, kömür... Yakacaklarımız ancak iki ay yetiyor. Bahçeye gelince, mevsim kış.

— Odun, kömür istikakıı... Bir yıllık yakacak tahsisatınızı aldınız. Raporlara bakılırsa, daha daireye gelmeden başkalarına satılıyormuş.

— Olamaz!

— Şimdi izninizle birinci kata inelim.

— Müsaade sizin.

On ikimiz birden kalktık. Ben dosyalarımı kucakladım, odadan dışarı çıktık. Merdivenleri indik. Memurlar çevremizde fır dönüyorlar. Sandalye, koltuk ne varsa koridora taşıyorlardı. Müdüre:

— Memurlarınız toplansınlar, onlarla konuşacağım, dedim.

Müdür odacıya, odacı memurlara haber verdi. Aradan beş dakika geçmedi, dairedeki memur, müdür yardımcısı, şef, odacı, karşımıza dikildiler.

Ben :

— Söyleyeceklerimi dinleyin müdür bey...

Ben söylüyorum, müdür yazıyor. Sonra yazdıklarını bana okuyor. Sözümü tamamlayınca, benim yazdırdıklarımı okumak üzere, ortaya çıktı, memurlara döndü:

— Arkadaşlar, burası resmi bir dairedir. Sizlerden ricam, mesai saatinde dairede olalım, dairemizi temiz tutalım. Önümüzdeki hafta dairemize, başka bir kurul gelecek. Kendimizi o denetlemeye hazırlayalım. Ankara'ya ulaşan haberler ve raporlar bizim aleyhimizedir... Bundan sonraki çalışmalarımız... Daha... Daha intizamlı olsun. Hepinize teşekkür ederim.

Müdür konuşmasını tamamlayınca, yanıma geldi. Biz, «acaba şimdi ne olacak?» diye bekliyoruz. Müdür memurları karşısına dizdi, bana :

— Bakınız Beşir Bey...

Kimine bez, kiminin eline örümcek süpürgesi verdi. Birkaç kişiyi bahçeye gönderdi. Kalanları, sobaların temizlenmesi görevine paylaştırdı. Kimse boş durmuyordu. Sobalar sökülüyor, borular silkiliyor, masaların üzerleri, camlar siliniyor... Dolaplardaki evraklar ortaya çıkarılıp, dosyalanıyordu.

Müdür :

— Bakın, gördünüz mü, memurlarımız nasıl çalışıyorlar? dedi.

Ben de :

— Vallahi bravo, ben yanıldım, meğer memurlarınızın hepsi birer cevhermiş, maşallah...

Müdürle vedalaşıp, on iki kişilik inceleme kuruluyla, daireden ayrıldık. Ben önde, onlar benim arkamda yürüyorlardı. Bizim kurula:

— Nasılmış? diye sordum. Yarın gidin işleriniz anında görülür...

Biri :

— Torpile gerek kalmadı, dedi.

Ben :

— Doğru, dedim. Bu adamlara böyle bir oyun oynamasaydık, daha çok beklerdik.

— Beklerdik ya, dediler...

MONTREAL OLİMPİYATLARINA NASIL GİDİYORUZ?

Gençlik ve Spor Bakanlığı'ndan, illerin Beden Terbiyesi Genel Müdürlüklerine şu yazı gönderilmişti:

Ankara, 3/Mart/19..

Sayı: 666666/A-B
Konu: Montreal Olimpiyatları Hakkında.

Avni Kalır
Gençlik ve Spor Bakanlığı,
İstanbul Beden Terbiyesi
Genel Müdürü/İstanbul

Spor ajanlıklarınıza önemli duyuru:

Bakanlığımız, 2/Mart/19.. tarihinde yapılan toplantıda, oy birliğiyle «Montreal Olimpiyatları»na gidilmesi kararını almıştır. Ekte, belirtilen hususları taşıyan sporcuların bulunmasını rica ederim.

Bilgilerinize sunulur.

Gençlik ve Spor Bakanı a.,
Özel Kalem Müdürü
Alaaddin Koşar.

a) Gençlerimizden beden, dima ve ruh sağlığı yerinde, spora elverişli kişilerin ivedilikle aranması..

b) Olimpiyatlarda yapılacak karşılaşmalarda uygun boy ve ebada göre sporcuların seçimi..

c) Sporcu sayısı, ajanlıklar tarafından Bakanlığımıza bildirilmelidir..

ç) Sporcuların hızlandırılmış, spor eğitimi kurslarından geçirilip, en geç 9/Nisan/19.. tarihine değin Ankara'daki kamp yerine gönderilmesi..

d) Güreş, boks, judo, atletizm spor dallarında faaliyet gösterebilecek, komple sporcuların kafileye alınması...

e) Modern Pentatlon'da, (yüzme, atıcılık, binicilik, eskrim, atletizm) sporcu adaylarının kurslara alınması..

f) Genel bireysel sıralamada, (altın, gümüş, bronz) madalya alabilecek sporcuların ise, şimdiden Ankara'ya gönderilmesi..

g) İşbu sporcuların bulunamaması halinde, pazar yerlerindeki işportacılardan sporcu ayrımı yapılması..

İstanbul, 11/Mart/19..

Sayı: 888523/V-Z
Konu: Takım Sporları Hakkında.

Alaaddin Koşar
Gençlik ve Spor Bakanlığı,
Özel Kalem Müdürü/Ankara

İlgi: 3/Mart/19.. tarih, 666666/A-B sayılı yazınızın yanıtıdır.

Tarafınızdan arz edilen sporcular, ilimizde futbol, basketbol, voleyvol başta olmak üzere, yüz sporcu «Montreal Olimpiyatları»na gidecek kafileye dahil edilmiştir.

Bilgi edinmenizi rica ederim.

Gençlik ve Spor Bakanlığı,
İstanbul Beden Terbiyesi
Genel Müdürü,
Avni Kalır.

Ankara, 16/Mart/19..

Sayı: 666676/S-U
Konu: Fiziki Düzgünlük ve Ahlak Hakkında.

Avni Kalır
Gençlik ve Spor Bakanlığı,
İstanbul Beden Terbiyesi
Genel Müdürü/İstanbul

İlgi: 11/Mart/19.. tarihli yazıya ek bilgi.

Daha önceki yazımızda belirttiğimiz, bireysel sporlardaki hususlara dikkat edilerek, ek sayfamızdaki şıklara uygun sporcuların da acilen bulunmasını emirlerinize sunarım.

Bilgilerinize.

Gençlik ve Spor Bakanı a.,
Özel Kalem Müdürü
Alaaddin Koşar.

a) Uzun boylu, fiziği düzgün kişilerin kampa alınması..

b) Sporcular arasında, bedeni yönden güçlü, ahlaki yönden zayıf adayların kafielden uzaklaştırılmaları..

c) Adaylar, hangi koşullarda olursa olsun, dayanıklı ve mukavim olmalılardır..

ç) Yazımızdaki vasıflara haiz sporcular, Bakanlığımıza bildirilmelidir..

.....

İstanbul, 20/Mart/19..

Sayı: 888677/K-Y
Konu: Bireysel Sporlar Hakkında.

Alaaddin Koşar
Gençlik ve Spor Bakanlığı,
Özel Kalem Müdürü/Ankara

İlgi: Bireysel spor dalları, 666676 sayı, 16/ Mart/19.. tarihli yazınıza...

Bölgemizden Ankara'ya gönderilecek sporcuların sayıları aşağıdadır.

Emirlerinize sunulur.

Gençlik ve Spor Bakanlığı,
İstanbul Beden Terbiyesi
Genel Müdürü,
Avni Kalır.

a) Yirmi adet, (48., 50., 53., 57., 63.5., 67. v.b. kilolarda) boksör adayı..

b) On sekiz, (Greko - Romen, Serbest stil) güreşçi.

c) Kırk sekiz adet, juda sporuna elverişli, her dalda başarılı olabilir aday..

ç) Eskrimde ise, (Epe, Flore, Kılıç) yirmi kişi..

d) Önemle atletizm sporu üzerinde durularak, bu daldaki sporcular ajanlarımızca aranmaktadır.

e) Takım sporlarına ek olarak, seksen aday Ankara'daki kamp yerine gönderilmek üzeredir..

Ankara, 24/Mart/19..

Sayı: 666689/R-M
Konu: Atletizm Sporu Hakkında.

Avni Kalır
Gençlik ve Spor Bakanlığı,
İstanbul Beden Terbiyesi
Genel Müdürü/İstanbul

İlgi: 20/Mart/19.. tarih ve 888677 sayılı yazınız hakkında.

Tarafımıza gönderilen yazıda, belirtilen spor dallarındaki, sporcu adayları, yirmi beş ilin spor ajanlıkları tarafından temin edilmiştir. Bu yazımızda ise, atletizm sporunun tüm dallarında faaliyet gösterebilecek sporcuların listesini rica ediyorum.

İstenilen sporcular aşağıdadır.

Saygılarımızla.

Gençlik ve Spor Bakanı a.,
Özel Kalem Müdürü,
Alaaddin Koşar.

a) Sürat koşularında: (100., 200., 400 m.)

b) Orta mesafe: (800., 1500 m.)

c) Uzun mesafe: (5.000., 10.000 m.)

ç) Bayrak yarışı: (4 x 100 - 4 x 400 m.)

d) Engelli ve steple: (Bayanlar 100 m. Baylar 110., 400 ve 3000 m. steple.)

e) Atma: (Cirit, gülle, disk, çekiç.)

f) Atlama: (Yüksek atlama, Sırıkla atlama, Uzun atlama, Üç Adım atlama.)

g) Heptatlon (bayanlar), Dekatlon (baylar).

ğ) Maraton: (42.195 km.)

h) Yürüyüş: (20.000 - 50.000 km.)

.....

İstanbul, 3/Nisan/19..

Sayı: 888977/B-V
Konu: Atletizm Sporu Hakkında.

Alaaddin Koşar
Gençlik ve Spor Bakanlığı,
Özel Kalem Müdürü/Ankara

İlgi: 24/Mart/19.. tarih, 666689/B-M sayılı yazınızın karşılığıdır.

İstediğiniz sporcular dün ilimizde vuku bulan, belediyeci ve işportacılar arasında çıkan kavgada saptanmış, spor ajanlarımızca kaçırılıp, bir kısmı Ankara'daki kamp yerine gönderilmiştir.

Durumu keyfiyete sunarız.

Gençlik ve Spor Bakanlığı,
İstanbul Beden Terbiyesi
Genel Müdürü
Avni Kalır.

a) 100., 200., 400 metre koşacak atletler, belediye memurlarının ellerinden kaçıp kurtulanlardır.

b) Orta mesafe, (800 - 1500 metre.) Belediye memurlarına yakalanıp, kaçan, 800 veya 1500 metre sonra ikinci kez yakalanan seksen aday..

c) Mukavemet, (5.000 - 10.000 metre.) Başarılı olacakları sanılan yüz kişi aday adayı

olmaya hak kazanmıştır. (Bu adaylar, belediye zabıtalarıyla on bin metre yarışmışlardır.)

ç) Bayrak yarışlarında koşacak, sporcu sayısı kırk kişidir. (100 - 200 metre koşacak sporcular arasından da seçilebilinir.)

d) Engelli koşular, (100 bayanlar. 110., 400 metre ve 3000 steple.) Belediye memurlarından kaçarken, otomobil ve hendekleri başarıyla aşıp kaçan işportacılardır. (Yirmi üç işportacı aday adayıdır.)

e) Atma dallarında, (cirit, gülle, disk, çekiç.) Bu spor aletleri yerine, «okka», «kilo», «sandık», «dirhem» v.b. cisimleri atan veya savuran doksan kişi listemizdedir.

f) Atlama dallarındaki sporcu adayları şöyledir: (Yüksek atlama: Belediye binasının ikinci katından, kendisini caddeye atan iki kişi. Dünya rekoru kırabilirler.) İki adayda rakipsizdir. Komadan çıkarlarsa, kampa alınacaklardır. (Uzun atlama: Belediye memurlarından kaçıp, tek adımda caddenin öbür ucuna geçen beş kişiden ikisi, aday adayıdır.) Kendileri hemen olay yerinden kaçırılmıştır. (Üç adım: Üç adımda kanalizasyon borularının üzerinden aşan on sporcu adayı, yapılacak seçmeler sonucu, ilk ikiye giren, iki adayın kampa alınması mümkündür.) Yedisi zabıta nezarethanesinde, üçü firardadır. (Sırıkla atlama: Dört adaydan ikisi kampa alınacaktır. Bu adaylardan biri, çöpçü süpürgesiyle yaylanarak, beş buçuk metre yükselmiştir. Rekor kıracağı tahmin edilmektedir.)

g) Heptatlon ve Dekatlon dallarında yarışacak, yirmi dokuz aday elde edilmiş olup, bunlardan beşi bayan, beşi baydır.

ğ) Maraton, (42.195 km.) Bu dalda yarışacak üç aday, İstanbul - Edirne il sınırında, belediye memurlarınca ele geçirilmişlerdir. (Sporcuların durumları gayet iyidir.)

h) Yürüyüş, (20.000 - 50.000 km.) Bu dalda yarışacak sporcu bulunamadığından, posta dağıtıcılarından yararlanılması.. (Üç postacı her gün otuz beş kilometre idman yapmaktadır.) Önümüzdeki günlerde Ankara'ya gönderileceklerdir.

Bir yerde durdum. Başım döndü, gözlerim karardı, ondan sonrasını anımsayamıyorum... Eğer siz, benim yerimde olsaydınız, bu olayın belki daha kötüsünü yaşayabilirdiniz. Hele iyilik sever biri, beni arabasına alıp, hastahaneye götürmeseydi?..

Günün birinde yoksullukla zenginlik, açlıkla tokluk arasında nasıl bir fark olduğunu anlamak için, öğle ve akşam yemeklerini kaldırdım. Üstüme başıma da hiçbir şey almamaya karar verdim. Yani hiç yoktan zengin olmayı kafama koymuştum. Elime geçen aylığın yarısını bankaya yatırıyorum. Hem de vadeli. İşe giderken, otobüse birkaç durak yürüdükten sonra biniyorum. Hava güzel olunca

da, daireye kadar yürüyordum. O denli inançlıydım ki, günün birinde zengin olacağıma. Beni görenler :

— Ne bu halin yahu? diyorlar.

Kimi zaman aldırmıyorum:

— Eeee, memurluk, diyorum.

Evdekiler soruyorlar:

— Niçin giyisilerine biraz çekidüzen vermiyorsun?

Ben yine bir olurunu bulup, konuyu değiştiriyorum. Belki yapmak istediklerimi öğrenirler.

Aradan haftalar, aylar geçti durum aynı... Derken yıl sonuna doğru bankada biraz param birikti. Maaşımın yarısını bankaya, kalanı, evin giderlerine ve bana yetiyordu. Bir yıllık yatırım büyük bir birikim olmasa bile, zengin olmamız için önümüzde yirmi dokuz yıl var.

«Tamam,» dedim, «her şey yolunda.»

Uzatmayalım, her geçen gün biraz daha para arttırıyordum. Beni görenler hayret içinde! Aynı, değişmeyen giyisilerim, eşyalarım... Onlar benden bıkıp usandı, ben onlardan bıkmadım.

Derken kış geldi...

Evdekiler benim bu denli tutumuma akıl erdiremiyor, ama nasıl olduysa, onlar da benden gördüklerini uygulamaya başladılar. Yalnız, bu kış günü soba yakmamalarına üzülüyorum. Evin genel durumu şöyle: Sabah, «kalk!» borusuyla kalkıyoruz. Birer dilim ek-

mek, üzerine birer bardak su... Hepimiz işimize, çocuklar okula...

Karım, arada eskileri onarıp, yeniliyor, modaya uyduruyor. Çocuklar?.. Onları, «Okul Aile Birliği» yoksul çocuklara ayrılan fondan giydiriyorlar. Bu arada evdeki fazlalıkları birine satınca, elimize biraz daha para geçti. O parayı da hesabımız kabarsın diye, hemen bankaya yatırdık.

Dairede...

Yeni gelen emirlere karşı geldiğimi, bunu, bir gün müdür beni karşısına alıp, bana söz söyleyeceğini hiç düşünemedim.

— Aman bu kılıkta dolaşma, dedi, ayıp oluyor... Sonra, bir memur böyle giyinmemeli.

— Efendim? dedim.

— Daire yardım fonundan sana para ayrılacak, o parayla yeni giyisi al, her gün kravat takmayı da unutma.

— Teşekkür ederim müdür bey, dedim. Eksik olmayınız.

Ertesi gün yeni elbiselerimi giydim. Eskilerini, «Bitpazarı»na götürüp sattım. Tam dükkandan çıkarken, «yazık ucuza verdim,» diye mırıldanıyordum. Birkaç adım ilerledim, «canım sanki eskiciye satsaydın kaç para verirdi?» dedim. Hem bunları kendi kendime düşünüyorum, hem yürüyorum. Arkamdan biri bağırıyor :

— Efendiii... Hooop...

Duymamazlıktan geldim. Belki herif elbiseleri geri verecek, ya da bende öyle bir kanı

uyandı. Caddenin solundaki hani girdim, o da peşimden geliyor!..

— Efendi duuur...

— Ne var yahu?

— Elbisenin cebinde paralarını bırakmışsın, al, dedi.

— Neee?.. Para mı?.. Demek hâlâ namuslu esnaflar var ha?!. Bravo vallahi...

— Buyrun, dedi.

Paraları aldım, üç, beş yüzlük... Elbiselerimin ceplerinde para filan yoktu!.. Herhalde adam, başka bir elbisenin cebini karıştırırken, paranın benim elbiselerimden çıktığını sandı.

Ammaaa... Esas olay eve gelince başladı. Bizimkiler üzerime yürüdü, ellerine geçirdiklerini kafama fırlatıyorlardı...

Karım :

— Nedir bu halin? Hani paraları bankaya yatırıyordun? Hani ev bark sahibi olacaktık?..

Şimdi karımı nasıl inandırayım? «Müdür...» dedim olmadı, «para buldum,» diyorum, o da olmuyor.

— Durun yahu, şey...

— Şey haaa?..

— Şey ya!..

Karımın bu davranışı, cimriliği beni bile geride bırakıyordu. Hele son günlerde...

Karım :

— Bunca yıldır sana bakıyorum, bundan sonra mı?.. Aslaaa...

— Ulan susun, dedim.

— Susamam! Söyle, bankadan kaç bin li-

ra çektin? Maşallah asılzadeler gibi giyinmişsin.

Tekrar, bizim müdürün söylediklerini anlattım. Konuşmaya bir başladım ki, başımdan geçenleri bir bir, madde madde sıraladım. Biraz kendine geldi. Hemen ekledim:

— Nasıl olsa elbiselere para vermedim, dedim.

— Ohhh... dedi.

Bu olay böylece kapandı.

Her geçen gün, bizim zengin olmamız biraz daha yaklaşıyordu. Karımın en dar elbiseleri bile giderek bollaşıyordu. Ee, zengin olmak kolay değil.

Aradan epey bir zaman geçti. Bir akşam daireden çıkarken, aylıklarımızın artıp, terfilerin iki yıla indiği söylendi.

«Artık zengin olmamız iyice yaklaşıyor,» dedim, «hesabımız yanlış çıkmazsaaa... Biraz daha gayret edersek... Tamam...»

Şimdi de, bankadaki paramızla neler alabileceğimizi düşünüyoruz... Gözüme, «SATILIK DAİRE» yazısı ilişince, soruyorum. Şimdiye dek kime sorduysam:

— Bir milyondan, beş milyona kadar daire var, diyorlar.

Şaşkına dönüyorum, bir milyon bu... Şaşkınlığımı gizleyip:

— Bir milyon mu? Çok ucuz... Hiç...

Adam :

— İsterseniz daireleri görün, diyor, beğeneceksiniz...

— Karımın da görmesi gerekiyor, belki yarın geliriz. Kaç odalı?

Adam saymaya başlıyor. Sayıyor da sayıyor...

— Daireler yüz elli metre kare, sekiz oda, iki helalı, kalorifer, sıcak su, havagazı, asansör...

O saydıkça ben coşuyorum.

— Ne söylersen söyle, bu dairelere bir milyon az.

— Ve deniz manzaralı...

— Görüyorum.

Kolay değil, yakında bir dairemiz olacak. Daha şimdiden görüp, beğenmemiz gerekiyor. Daireyi ne zaman devredecekler, kaç bin lirası peşin ödenecek, bilgimiz olsun.

Aradan üç yıl geçmiş... Bu geçen üç yıl içinde ben iki, karım da bir kez vereme yakalandık. İkimiz de üçer kilo verdik. Zayıflık, verem...

Bu esnada yapımı biten, daire alacağımız binalardan birinin önünden geçiyordum. O denli çok ev gezdik ki... Yanımdaki arkadaşıma :

— Bak, dedim, bu binadan bir daire de biz alıyoruz.

Arkadaşım gösterdiğim binaya bakıyordu. Durdu. Bir bana, bir binaya baktı:

— Hadi bakalım, gözünüz aydın, dedi.

Bana da :

— Darısı sizin başınıza, demek düşüyordu.

— Neredeee?.. dedi. Biz ev kiramızı veremiyoruz. Ev sahibi kapı dışarı edecek.

— Yaaa?..

Paramız bankada.. Mal sahibiyle anlaşırsak, hemen paranın yarısını peşinen ödeyeceğim.

O ara yanımıza biri geldi:

— Hoş geldiniz, dedi, daireleri mi gezeceksiniz?

Ben:

— Evet, dedim... Dairelerinizi geçen yıl...

Adam:

— Haa, dedi, anladım.

Çipil gözlerini yumdu:

— Dairelerin çoğu sahiplerine devredildi fakat, arkada iki daire daha var.

— İyi ya, biz de arkadaki dairelerden alırız, dedim.

— Kararlıysanız hemen alın, dedi, para durmadan değer kaybediyor, düşüyor...

— Düşüyor mu? Ne?.. Para düşüyor ha?..

Tüh!.. Demek bunca zamandır biriktirdiğimiz paranın hiçbir önemi kalmadı.

Neyse, arkadaşımla yukarı çıktık. Binaya, daire sahipleri yerleşmişler bile. Daireler gerçekten güzel ve kullanışlı. Üstelik adamın saydığı her şey yerli yerinde. İçimden, «acaba bu herif daireyi bize kaça verir?» dedim. Bu düşündüklerimi arkadaşıma da sordum. O da düşünüyor... Daireyi bir kez daha gezdik, kâğıt kalem çıkarttı, hesaba başladı.

— Vallahi, dedi, benim hesabıma göre, üç

milyon...

— Yahu nerede üç milyon? Sen aklını mı kaçırdın? Daha geçen yıl bir milyondu.

— O, o zamandı. Şimdi mal yükseliyor, para düşüyor, dedi.

Tekrar aşağı indik. Adama dairelerin ederini sorduk. Adam bizi umursamıyor, aradan biraz zaman geçti :

— Geçen yıl bir milyona veriyorduk, şimdi ise daireleri üçer milyona verdik. Bundan sonra inşaat yapmak zor, malzeme durmadan artıyor, işçilik...

— Nasıl birden bire fiyatlar yükselir? dedim.

— Yükseldi, beyim, dedi.

Arkadaşım :

— Bankadaki paran, deyince...

Ben :

— Eyvaaah!.. dedim.

Adam :

— Çok değil, dedi, üç milyon, o da şimdilik...

Ben :

— Yarın?!. dedim.

Adam :

— Hiiiç belli olmaz, dedi.

Yani, bankadaki paramızın değeri yüzde elli düştü. Eğer paramızı bankada tutmayıp, bir arazi alsaydık, belki şimdi kârlıydık. Mal sahibi günün koşullarına göre dairelerinin ederi üzerine iki milyon daha eklemiş. Bizim hesabımıza göre de, bankadaki paramız, bir dai-

renin yarı ödentisini bile karşılamıyor.

Para iki kez daha devalüe olunca, birikmiş paramızın değeri biraz daha indi. Hey bizdeki kafa!..

Durumu karıma anlatınca:

— Yetişin dostlar, diye feryadı bastı.

Bunca yıl çalışıp, para biriktirdik, şimdi ise, paramızın hiçbir değeri yok.

«Ulan,» dedim, «böyle mi olacaktık ha?.. Böyle sürünecek miydik?»

Karım,. sanki içimi okumuştu. Hem ağlıyor, hem beni teselli ediyor:

— Aman Zübeyir sakın üzülme, diyor.

İnat değil mi, bankadaki paramızın üzerine yine elimizi sıkarak para yatırıp, dilediğimiz daireyi, beğendiğimiz eşyaları almaya kararlıyız.

Hesabımıza göre, bu arayı iki yılda kapamamız mümkün, böylece rahata erişmemize birkaç yıl kalacak... Biriktirdiğimiz para bir daha devalüe olursa, o zaman halimiz perişan...

Bir gün arkadaşlarımdan biri:

— Biz de bir daire sahibi olmak istiyoruz, dedi. Nasıl yapsak? Bir yol göster bize.

Ben bilgiçlik taslayarak:

— Kazancınızın yarısını bankaya, yarısını kendinize ayırın. Belki biraz sürünürsünüz amma, günün birinde bir daireniz olur. Baksanıza bizim daire almamıza bir iki yıl kaldı, bilemediniz üç yıl... Bekleriz.

Sonra diğer düşüncelerimizi söyledim.

Arkadaşım :

— Tamam, dedi, bunları hiç düşünmemiştim. Şimdi daha iyi anlıyorum. Haklısın...

— Dikkatli olun, umulmadık bir anda para devalüe olabilir, bunun sorumlusu ben değilim.

— Sen aklınla bin yaşa, dedi.

Önüme gelene, zengin olmanın formülünü veriyordum. Hemen söylediklerimi uyguluyorlar... Böyle giderse hepimiz, birkaç yıl içinde birer daire sahibi olacağız(!)

Farkında olmadan aradan nice yıllar geçmiş!.. Her şeyin ederi artmış... Tabi para devalüe oluyor. Para devalüe olunca, fiyatlar insan boyunu aşıyor, bizler artık onlara, düşündüklerimize erişemez olduk. Bizim bankadaki paramıza, ben, «merhum paralarımız,» diyordum, «zavallılar...» Yine de, «azimliyim, benim de bir dairem, arabam olacak,» dediysem... Her ikisi de olmadı. «Mutlaka onlara sahip olacağım!..» Bir dengesizlik, dünün kur ayarlaması bugüne, bugünkü yarına uymuyor! İşin yoksa didin dur. Açıkcası bugün, parası olan da, parasını yiyemiyecek. Haydi, yeni bir devalüasyon, kur ayarlaması...

Herkesin içinde:

— Ulan, dedim, ölüm orucuna başlayıp, bir daire, bir otomobil sahibi olacağım. Ulan seni gibi para, kuşkusuz ki günün birinde bankada birikeceksin.

Yooo, olmadı... Ben ne söylediysem, söylediklerimin hep aksi oldu. Nasıl yazayım

bilmiyorum, dün —daha önce söz verdiğim gibi— ölüm orucuna başladım. Belki bu kez devalüe farkını kapatırız...

Bu sabah evden çıkıp, dolmuşa bindim, iki durak sonra indim...

Aaa!.. Hastahanedeyim... Tanımadığım biri :

— Bu adam açlıkla mı canına kıymak istedi? diye sordu.

Başka biri :

— Aklınca öyle yapmış, dedi.

Yarı baygın :

— Zam para, para zam... Zam, zam, diye mırıldanıyordum.

Odadakiler bana bakıyorlardı. Hemşirelerden biri :

— İnsan açlıkla intihar eder mi? Yazık vallahi, dedi.

Hastabakıcı :

— Durumu iyiye gidiyor, deyince...

Ben :

— Oh, dünya varmış, dedim.

Doktor :

— Sakın ha, bir daha açlıkla intihar edeyim deme, bu ülkede kimse açlıktan ölmemiştir, dedi.

Üç gün hastahanede, hekimlerin ısrarı üzerine, yeni bulgular için kaldım. Dördüncü gün, taburcu oldum...

O iyilik sever adamı aramaya başladım, bulamadım. Belki bulurum... Şimdi onun sayesinde yaşıyorum.

Bundan sonra para biriktirmek mi?.. Tövbeee...

Elimdeki evraklar «o» resmi daireye kabul edilmiyordu. Kime sorduysam:

— Sen bu işi bilmiyorsun, diyor, beceriksizlik... (Üzülerek ekliyorlardı:) Bizim resmi dairelerde nasıl davranılacağını biliyor musun?.. Bilmiyorsun. O halde, o daireye daha çoook gidip gelirsin.

Demek resmi dairelerde de iş izlemenin bir usulü vardı!

— Safi Bey'e gidersen, belki o bir şeyler yapabilir, dediler. O, bu gibi işlerin piridir.

— Safi Bey mi? Yahu ben ona birkaç kez gidip geldim, hiç ilgilenmedi.

— Ben ona durumu bildiririm, ilgilenir.

Evraklarımı toparladım, Safi Bey'e git-

tim. Yazıhanesinde, Safi Bey'in karşısına dikildim.

— Aman Safi Bey'ciğim, bunca zamandır «o» resmi daireye elimdeki evraklar kabul edilmiyor, dedim.

— Tabi edilmez.

Safi Bey'i kızdırmaya gelmez. O ne söylerse söylesin:

— Peki, diyordum.

— Benim söylediklerimi dinlersen, açılmadık kapı kalmaz. Bak bakalım işlerin nasıl görülüyor.

Safi Bey, bana sorular sormaya başladı. Her sorusuna karşılık veriyorum. Ondan resmi daireler üzerine bilgi alıyorum. Bir ara:

— Dalkavukluk sayılmaz ya, dedi, o dairede çalışan memurların hepsine selam ver, tanın. İşlerin kolaylaşır.

— Peki, dedim, tanınınca evraklarımı kabul ederler mi?

— Lafı mı olur? Derhal...

Safi Bey her şeyi biliyor, bilmediği şey yok. Bana daha önceki deneyimlerinden örnekler veriyor. Başından bunca yıl, o kadar çok olay geçmiş ki, benimkisi hiç!

— Resmi dairede nasıl selam verilir biliyor musun?

— Vallahi, dedim, başımı öne eğip, karşımdakini selamlarım.

— Olmaz, dedi, eğilince belin ikiye bükülecek. O, selam verdiklerin geçince yürüyeceksin.

— Demek daire selamı böyle verilmeli?

— Yoo, dedi, mesele başka.

— Anladıım...

— Haa, kapıdan içeri girdiğin zaman, önüne gelenin elini sık.

— Niçin?

— Tanınman gerekiyor, dedi. Senin için, «bu adam uzun zamandır gelip gidiyor, işlerini halledelim,» derler.

— Derler mi? Bunu hiç düşünmemiştim.

— Diğer hususlara geçelim... Yürüyüşüne dikkat! Kamburunu çıkart, yaylanarak yürü.

— Peki.

— Resmi dairelerde müdür, müdürden çok genel müdür vardır. Ancak onlar dik yürür... Sen dik yürüyemezsin.

— Eveeet... dedim.

— Sakın usundan silinmesin, dedi, mesela birini çağırıyorlar, «buyrun beyefendi,» de. «Beni mi çağırdınız?» Eline bir dosya verir, «şu falancaya gidecek,» ya da, «bana filancayı gönder,» der. Sen oradan uzaklaş, «Hamdiii...» diye bağır. Dosya yerini bulur, nasıl olsa her dairede birkaç tane Hamdi vardır, biri gelir.

Safi Bey'e kızayım mı, güleyim mi?.. Mizacımda dalkavukluk yok. Bunca yıldır «o» resmi daireye evraklarım kabul edilmedi, bundan sonra da kabul edileceğini sanmıyorum. «Neden mi?» Nedenini de bilmiyorum, sormadım.

— Haaa... şimdi daha önemli bir husus

var, bunu başarırsan, gerisi kolay. Diyelim ki, biri merdivenlerden yukarı çıkıyor, hemen sola çekil, yol ver. Belki müdür, genel müdür olabilir. Ellerindekileri yere bırak, o yukarı çıkana kadar hazır ol vaziyetinde bekle. O yukarı çıkınca, sen çık.

Safi Bey'e sordum :

— Bundan sonra neler yapmam gerekiyor?

— Kolay... Evrakları müdüre mi, genel müdüre mi vereceksin? Odasının önünde dur, sesini ayarla, kapıyı çal, içeri gir. «Allah rızası için,» de, «yıllardır evraklarım elimde dolaşıyorum, bir türlü kabul edilmedi. Zaten siz de biliyorsunuz...»

Şaşkınlıkla!..

— Yapamam, dedim, bu dalkavukluğa girer.

— Evladım ben de sana dalkavukluk dersi veriyorum, dedi, dalkavukluk yapmayan adam, resmi dairelerde işlerini halledemez.

— Haklısınız ama...

— Başka çare yok. Neyse, genel müdürün elini öptün...

— Ya adam el öptürmekten hoşlanmıyorsa?

Safi Bey kızdı :

— O eli zorla öpeceksin. Bizde el öpmek mübarektir. Sana derdini soracak, sakın pot kırma, rezil olursun. Belki, oturman için yer gösterir, sen oturma. Oturacak olsan bile, koltuğun uçuna iliş.

— Merak etmeyin.

— Boynunu bük, adamın yüzüne bak, kendini acındır. Derdini dinleyen, «vah, vah, vah!..» desin. Öyle bir konuş ki, karşındaki genel müdür, «ah, ah, ah! Offf...» diye inlesin. İşlerin çabuklaşır. Çay, kahve filan ikram edilirse... «Teşekkür ederim. Hiç zahmet etmeyiniz,» de.

— Safi Bey, ben çay tiryakisiyim, ikram edilen çayı içerim.

— Rezil herif... Sende utanma arlanma yok mu? Koskoca genel müdürün karşısında çay, kahve içilir mi?

Ne diyeyim?

— İçilmez, dedim.

— Aferin, daima böyle ol.

Odacıyı çağırdı, çay söyledi.

Hem çaylarımızı içiyoruz, hem konuşuyoruz. Safi Bey'in oturup kalkması bile makamla. Nihayet çaylarımızı içip, sigaralarımızı söndürdük. Evrak dolabından kırmızı kapaklı bir dosya çıkardı.

— Bu dosyadaki yazılar, dalkavukluk üzerinedir, dedi. Senin için yararlı olur, dosyadaki yazıları başından sonuna kadar oku.

İster istemez dosyayı açıp, okumaya başladım. «Yüz Soruda Dalkavukluk Dersleri ve Dalkavukluk Üzerine Pratik Bilgiler.»

Dosyayı çantama koydum.

Safi Bey, dirseklerini masanın üzerine dayadı, bana bakıyordu:

— Kalk, dedi, prova yapalım.

Bende bir korkudur sormayın... Safi Bey'in karşısına dikildim. Merakla, söyleyeceklerini bekliyorum. Birden:

— Olmaz!.. Bu kılıkla resmi daireye gidilmez. Adamlar sana acıyacakken...

Safi Bey'in ne demek istediğini anlıyordum.

— Ne yapmam gerekiyor?

— Kılığını kıyafetini değiştireceksin. Evinde ne kadar eski püskü varsa onları giyeceksin.

İnanın ayakta durmaktan yoruldum. Oturmak için sabırsızlanıyorum. Derken, koltuğa oturdum.

— Oturmak yok, kalk bakalım. Karşında genel müdür var, genel müdüre karşı böyle bacak bacak üstüne atıp oturulmaz. Saygısızlık.

— Vallahi haklısınız Safi Bey, dedim.

Hani «o» resmi dairedeki işlerimi halletmek için neler çekiyorum. Daha da neler çekeceğimi bilemiyorum.

Safi Bey :

— Hemen yorulmak yok, insan dayanıklı olmalı, dedi. Biraz sonra profesyonel bir dalkavuk olacaksın. Hamdi Bey'in selamı olmasaydı, bu kadar ilgilenmezdim. Kapının dibine git, selam ver bakalım.

— Şimdi...

Bir daha, yani ikinci selamı da verince...

— Tamam. Sırada hangi hareket var?

Düşünüyorum ama, usuma gelmiyor.

— Galiba çay, kahve içmek...

— Hayır, dedi. Yaylanarak kambur yürümek. Hadi bakalım, sırtını kamburlaştır, yaylanarak yürü. Bana bak, haaa oluyor...

Zıpladım :

— Oluyor mu?

— Mesela genel müdür birini çağırıyor, sen ne yaparsın?

— Genel müdürün yanına giderim, «buyrun efendim,» derim.

— Ee, ne istiyor, onu da sordun...

— Ya, «filancayı bul,» ya da, «al şu dosyaları falancaya götür,» der. Ben de, onun emrine uyarım.

— Eveeet... dedi, sakın, «ben tanımıyorum, bilmiyorum,» deme.

— Hiç merak etmeyin Safi Bey.

Safi Bey :

— Yahu, ben senin kadar dalkavuk adam görmedim. Vahdeddin yaşasaydı, seni baş dalkavuk yapardı.

— Haklısınız Safi Bey, dedim.

— Sen bu işi becerdin. Son sınav sorularına geldik. Şu meşhur merdivenleri biliyorsun...

— Biliyorum.

— İlk hareketin nasıl olmalıydı?

— Birini görünce, kenara çekilip, ona yol vermek...

— Kime?

— Kim olursa. Belki müdür, genel müdür olabilir, dedim.

— Ya bayansa?

— Safi Bey, dersimizde bu yoktu. Bir şey söyleyemeyeceğim.

— Her şey dersle olmaz. Merdivenleri çıkan bayansa, «efendim siz buyrun,» diyeceksin. Olur a, genel müdürün karısıdır.

Sıra geldi el öpme ve öpülen eli alına değdirme hareketine. Allah vere de, Safi Bey'e karşı mahçup olmayayım. El öpmeyi de hiç sevmem.

— Hazır mısın? dedi.

— Hazırım.

— Hadi bakalım, dışarı çık, kapıyı çal. Benim «gel,» dememi bekle, ben, «gel,» deyince odaya gir.

Ben dışarı çıkarken, Safi Bey arkamdan:

— Dikkatli ol, genel müdürlerin odasında sekreter bulunur, münasebetli, münasebetsiz şeyler konuşurlar. Belki, sen içeri girince, konuşulanın üzerine gelmiş olabilirsin. Adam, «gel,» demeden odaya girme, usulen beklemek gerekir. Kapıyı çal!

Kapıya öyle bir vurdum ki, Safi Bey:

— Olmadı, kapıyı kıracaksın. Genel müdürler hızla kapının açılıp kapanmasına ve «güm, güm!» vurulmasına kızarlar.

Ben:

— Daha yavaş vururum.

Kapıya, «tık, tık, tık!» vurdum. Bekliyorum.. Safi Bey, «gir,» demiyor. Bir daha vurdum, yine ses yok. Bu kez, hafifçe:

— Girebilir miyim efendim? dedim.

Safi Bey :

— Ooo, sen çok sabırsızsın, dedi.

Neyse, yirmi dakika sonra oraya girdim. Safi Bey'in ellerine sarıldım, iki elini öpüp, yanlışlıkla sol elini alnıma koydum.

Safi Bey :

— Dalkavukluk istemem..

Aaa... Safi Bey bana kızıyor.

— Ben şimdiye kadar dalkavuklara çok dersler verdim, ama sen hepsini geride bırakırsın.

Dudakarımı ısırdım. Usuma geleni ona söyleyemedim ama :

— Beyefendi ilk feyzimi siz verdiniz, deyiverdim.

Safi Bey :

— Eyvah, dedi, genel müdüre bunları söylersem mahfolursun. Sen benim söylediklerimi yerine getir, gerisine karışma.

— Söylemem, dedim, kuşkulanmayınız.

— Aman, dedi.

Aradan biraz zaman geçmesini bekliyordu.. Bu defa :

— Bir de oturup, kalkmayı dene.

Koltuğun kenarına ilişeyim derken, pat diye kıç üstü yere oturdum. O şaşkın, ben kendi halime gülüyorum.

— Kalk, oturmayı tekrar deneyelim, dedi. İnşallah ikincisinde yere oturmazsın.

O koltuğa nasıl oturdum, orasını ben bilirim. Safi Bey'in gözlerinin içine bakıyorum, acaba ne diyecek?

— Bu oturuş ve kalkış iyi, dedi. Çay mı, kahve mi?

— Teşekkür ederim.

Sigara paketini uzatırken :

— Kullanmıyorum, dedim.

— Buyrun...

— Beyefendi ben...

Safi Bey'le bir hayli konuştuk. Yıllardır «o» resmi dairedeki işlerimi halledemediğimi söyleyince, dalkavukluk dersi sona erdi.

Safi Bey, elini masaya vurdu :

— Şimdi «o» resmi daireye gidip, işlerini halledebilirsin. Kimse sana, «biz bu işi yapamayız,» demez.

Safi Bey'le el sıkışıp, kapıdan dışarı çıkarken :

— Beni sakın unutma, dedi, işi olanı bana gönder.

— Tabi, dedim.

Eee, «o» resmi daire tanınıncaya dek, herkese selam verdim. İki büklüm kambur, yaylana yaylana yürüdüm. Dosya götürüp getirdim, emredilince, tanımadığım adamları çağırdım. Merdivenden inip çıkanlara yol verdim. Müdür, genel müdürlerin yanlarında ezilip büzüldüm, ellerini öptüm. Gösterilen yere otururken, defalarca yere düşüp, onlara alay konusu oldum. Çay, kahve, sigara ikram edilince hiçbirini içmedim.

«Aman efendım.»

«Evet efendim.»

«Arzu hürmetler beyefendi...» dedim.

İki gün dalkavukluk, üçüncü gün bey oldum.

Her zaman Safi Bey'e dua ederim. İşlerimi onun sayesinde hallediyorum. Dalkavukluk denilen şeyi, her yerde icraa ediyorum. Çünkü, defalarca denenmiş bir, bürokrasi reçetesidir...

Sokak sokak dolaşarak ev arıyordum. Ev bulmak mı?.. Top atsan, kimse yerinden kıpırdamaz. Bu kış kıyamette, kim evinden çıkar? Benimki de, laf olsun işte.

Tanıdıklardan, bize yedi-sekiz bin liraya kadar, ev bulmalarını rica ettim. Her rica ettiğim kişi :

— Şimdi, yedi-sekiz bin liraya ev var mı? diyordu.

Evet, yedi-sekiz bin liraya ev bulmak zor. Biz dar gelirliler, nerede oturalım? Kime danışalım? «Bizi evimizden çıkarıyorlar, ucuz ev bulamıyoruz» diyelim?

Komisyoncu ev arıyor, bulamıyor. Ben ev arıyorum, bulamıyorum. Arkadaşlarım fır dö-

nüyor, onlar da bize ev bulamıyorlardı.

Düşünün, memurun aylığı ne kadardır? Yirmi beş bin lira. Yirmi beş bin liranın, on beş bin'i kira gideri diyelim, geriye ne kalır? On bin lira. Gel de yaşa... Bizim salt aylığımız var, yan gelirimiz yok. Eşim de memur. O da benim kadar maaş alıyor. Haydi, bu parayla ev tutalım... Neyle geçineceğiz? Geçinemeyiz... Ertesi yıl kapı dışarı edilmek var. Kiralar durmadan artıyor, birinci yıl yüzde otuz, ikinci yıl yüzde yirmi zam... Uzun sözün kısası, bu devirde memurun geçimi çok zor.

Biz ev bulamadık. Ev sahibinin bizi evinden çıkartması için, ne yapması gerekiyor? Ne yapacak? Mahkemeye verecek... Bunca zaman o ânı bekledik. Bizi mahkemeye vereceğine, karşılaştığımız yerde :

— Seni süründüreceğim, diyordu.

Ben susacak mıyım?

— Bak, Fatih Efendi kanunlar ne güne duruyor? Mahkemeye ver, kazanırsan, evinden çıkarız.

— Ne o? Kanun mu? Ben kanundan filan anlamam.

— Ya neden anlarsın?

— Evimden çık, o kadar. Evi boş tutacağım, kiraya vermeyeceğim. Satacağım.

— Niçin? Ev boş duracağına, biz oturalım. Satarsan, sattığın kişiye kirayı öderiz.

— Boş olarak satacağım.

Neydi bizden istediği? Biz hem ev arıyoruz, hem ev sahibiyle uğraşıyoruz. Çekeceği-

miz varmış. Kiraya zam istese, altı-yedi yüz lira arttıralım. Bu herif inat edip duruyor, eee... zam yerine hava alır.

Bir arkadaşım :

— Şimdiki ev sahipleri hep böyle, sizi çıkartacak, evini kırk-elli bin liraya, başkasına kiralayacak.

— Bu kadar da olmaz...

Evden çıkmaya, —iyice— karar verince, Fatin Efendi'ye haber gönderdim, geldi. (Ama ev nerede?) Kavga edeceğimi düşünüyordu ki :

— Haydi, yap bakalım yapacağını, görelim, dedi.

— Ben sana ne yapayım? Allah'tan bul, dedim.

Fatin Efendi'nin parası var, bizi korkutacak.

— Paramla sizi mahvederim.

— Neyle?

Gerdan kırarak, yineliyor :

— Paramla, neyle olacak.

Aradan zaman geçiyor... Biz, Fatin Efendi'yle karşılaştığımız yerde, başlarımızı çeviriyoruz, birbirimizi görmemezlikten geliyoruz.

Şimdi esas mesele: Fatin Efendi'nin bizlere yaptıkları... Elektiriğimiz kesiliyor. Suyumuz akmıyor. Havagazımız yanmıyor. Hayret!.. Eşim :

— Onun işidir, diyordu.

— Elbette.

O gün daireden izin alıp, bu üç kurulu-

şun arıza şefliklerine gittim. Durumu anlattım. Arıza olmadığını, borçlu olmadığımızı söylediler. Öyleyse, bunda bir bit yeniği var!

Biz en üst katta oturuyoruz. Belki su basıncının yetersiz olduğundan, suyumuz akmıyor. Ya elektiriğimiz, havagazımız?..

Akşam üzeri katları dolaşıp, kiracılara, sularının akıp akmadığını, elektiriklerinin yanıp yanmadığını, havagazlarının açık olup olmadığını sordum. Sadece biz mi Fatin Efendi'den şikâyetciyiz? Bizim altımızda oturan, Ahmet Bey :

— Bu dürzünün hakkından kimse gelemedi, ben geleceğim.

— Çok geç kalmışız...

Ahmet Bey'le, Fatin Efendi'ye oynayacağımız oyunu tasarlıyorduk.

— Kerataya öyle bir oyun oynayalım, bizleri rahatsız etmesin.

Gece... Bizler, apartmanın ileri gelenleri, apartman yöneticisi Akif Bey... Fatin Efendi'ye gidip, soracaklarımızı sorup, çekilecektik. Birden aklıma geldi, Ahmet Bey'e :

— Geceleri damda, birileri geziniyor galiba? dedim.

Akif Bey :

— Sakın hırsız olmasın?

Ahmet Bey :

— Hırsızın damda ne işi var? Damda gezeceğine, evlerimize girer. Demek hırsız değil.

Ben :

— Bence, damda dolaşan, bizim Fatin Efendi... Ondan başka kim olabilir?

— ...???

— ...???

— ...???

Bizler, Fatin Efendi'nin kapısının önünde durduk. Zili çaldık. İçerden, Fatin Efendi'nin sesi duyuldu.

— Gecenin bu vakti, kimdir o?

Ahmet Bey :

— Biziz, Fatin Efendi, dedi.

— Kim, kim?..

— Kiracıların...

Fatin Efendi, besmeleyle kapıyı açtı. Ne söyleyeceğini bilemiyor... Bizler onun düşmanıydık! Fatin Efendi'nin katında, elektiriği yanıyor. Suyu akıyor. Havagazında arıza yoktu.

Ahmet Bey, bomba gibi patladı:

— Ulan Fatin Efendi, nedir senden çektiğimiz? Elektiriğimizi sen kesiyorsun. Suyumuzu, kavagazımızı...

— Haşâââ... Haşâââ...

Akif Bey'in de apartmanda sözü geçer. O da :

— Apartman senin, anladık. Apartmanda senin kadar, benim de sözüm geçer. Bu apartmanın yöneticisi benim.

— Haklısınız Akif Bey'ciğim, haklısınız.

Fatin Efendi, bana dik dik bakıyordu. Nerdeyse üzerine çullanacaktım, kendimi zor tuttum.

— Hey gidi koca zobu, hey gidi düzenbaz, dedim.

— Haşâââ... Haşâââ...

— Elektiriğiniz yanıyor. Suyunuz akıyor. Havagazınız açık. Gel gör kiii...

Fatin Efendi, ellerini yeleğinin ceplerine soktu :

— Beni ilgilendirmez.

Ben kendimi her ne kadar zor tutuyorsam, Ahmet Bey söyleyeceklerini söyledi:

— Seni mahkemeye vereceğiz. Orada kanunsuzluğun ne demek olduğunu anlarsın.

— Verirseniz verin... Kanunmuş, nizammış ben böyle şeyleri bilmem. Okumam yok, yazmam yok.

— Bu kepazeliğe son ver.

Ertesi gün elektiriğimiz yanıyor, suyumuz akıyor, havagazımız onarılmıştı.

Aradan iki hafta geçmişti. Ne biz, ne öbür kiracıların evlerinden çıkarılma korkusu, ne de Fatin Efendi'nin suyumuzu, elektiriğimizi, havagazımızı keseceğini düşünüyorduk.

Elime o günkü gazeteyi aldım, okuyordum. Burnuma kötü bir koku geliyor. Koku, yanık kokusu... Eşim :

— Koooş!.. dedi, yanıyoruz...

Yatak odasına girdim, odanın içi dumandan görünmüyor. Baca tıkanmış olmalı. Bacayı kim tıkar? O deyyus...

Aşakı kattakiler :

— Yanıyoruz... İmdaaat!..

— Yetişin komşulaaar...

— Ahmet Beeey... Akif Beeey...

Apartman sakinleri isyan ediyorlar. Bağırıyorlar... Onlar isyan eder de, Fatin Efendi'nin kapısı çalınmaz mı? Elbette, Fatin Efendi'yi sorguya çekecektik.

Akif Bey sağıma, Ahmet Bey soluma geçti. Ben de zile bastım. Birkaç dakika bekledik. Kapıyı açmadı. Fatin Efendi'nin evde olmadığını sanıyorduk.

Ahmet Bey, iyice sinirlenmişti:

— Bre melun, aç şu kapıyı, yoksa kırarız.

Bu sözleri duyan Fatin Efendi, kapıyı açtı.

Elinde tesbih, kafasında takke, sırtında cübbe, kıçında bol şalvar, ayaklarında mest... Sözde dindar!

— Ooo, dedi, buyursunlar. Safa geldiniz... Kalabalık geleceğinizi bilseydim, hazırlık yapardım. Buyrun, içeri geçin.

Ahmet Bey söyleyeceklerini söyledi. Diğer kiracılar da... Ben :

— Utan be adam!.. Bacayı tıkayan sen değil misin? Ne arıyorsun gece yarısı damda?

Akif Bey ise :

— Karşı apartmanda oturan, dul kadını gözetliyorsun ha? Sende utanmak yok mu?

Fatin Efendi, ne söyleyeceğini bilemiyordu.

— Şey, şey n'olmuş?.. O söylediklerinizi ben mi yapmışım? Tövbeee... Tövbeler tövbesiii...

Ahmet Bey, Fatin Efendi'nin yakasına yapıştı. Akif Bey:

— Mendebur herif, ne zaman senden kurtulacağız?

Hiç, Fatin Efendi bu sözlerin altında kalır mı? Suratına tükürseler, «Yarabbi şükür, yağmur yağdı» diyecek.

— Yok, vallahi bunda bir yanlışlık var. Ben bacadan anlamam. Sonra efendiiim...

Şimdiye değin ağzını açmayan, Hamza Bey:

— Allah'tan kork, sözde hacısın, dedi.

— Hamza Bey'ciğim, o nasıl söz?

Hamza Bey, Fatin Efendi'yi dışarı doğru çekti. Gırtlağına sarıldı.

— Yarın bacayı açtırtacaksın.

Fatin Efendi o sabah bacayı açtırdı. Fakat, bu olaydan üç gün sonra lağım tıkandı. Bu kez de ben uğraştım, lağımı temizlettim.

Artık küçük bir olayda, ondan kuşkulanıyorduk. Bunun tek failinin, Fatin Efendi olacağı kanısındaydık.

Fatin Efendi, epeydir görünmüyordu. Nerede olduğunu bilmiyorduk. Onu görmediğimiz süre içinde, biraz rahat etmiştik. Belki, bizlere yaptıklarına utanıyordu.

Günlerden biri... Bir iş dönüşüydü, kapının altından bir zarf atılmış. Zarfı açtım:

«Üç gün müddet!.. Sonunuz fecidir...»

Ahmet Bey'e, Akif Bey'e, Hamza Bey'e... Diğer dairelere de birer mektup gelmiş. İkinci gün, bir mektup daha aldım.

«Sizlerle uğraşamayacağım. Ölüm fermanınızı imzaladınız.»

Yeni yıla iki hafta kala, şöyle bir mektup aldık :

«Öldürüleceksiniz... Ben, 'katli vaciptir' deyince, sözüm yerine getirilir.»

Bu imzasız, fakat kimin yazdığını tahmin ettiğimiz mektuplar, her gün, her daireye geliyordu. Ahmet Bey, karakola haber verdi. Çünkü, evde can güvenliğimiz kalmamıştı. Komiser, her kata koruma polisi gönderdi.

Evet, evet o gece... Geldi ve geçti... Hiçbirimize bir şey olmadı. Ev sahibimiz Fatin Efendi'yi, yakalayıp karakola çekmişler. Sonra bizleri karakola çağırdılar. Gittik... Fatin Efendi, yaptıklarının tümünü inkar ediyordu. O inkar ettikçe, komiser soruyordu :

— Fatin Efendiii... Sen ne yapmak istiyorsun? Söyleee?..

O, ancak :

— Hiiiç... diyebiliyordu.

Sonunda, Fatin Efendi bizlere yenik düştü. Suçunu kabul etti.

Polisler, Fatin Efendi'yi yakaladıktan sonra, ortaya bambaşka şeyler çıkmıştı. Duyduğumuza göre, suç dosyası epeyce kabarıkmış.

«Güvenlik kuvvetlerini oyalamak. Gasp. Uyuşturucu madde kaçakcılığı. Irza geçmek...»

Fatin Efendi'nin, niçin bizleri mahkemeye vermediğini anlamışsınızdır. Kanun kaçağı olduğundan...

Ahmet Bey :

— Suçu bu kadarsa, en az doksan yıl yatar, diyordu.

Akif Bey :

— Bizlere yaptıklarının diyetini, fena ödeyecek.

Hamza Bey ise :

— Bu herif neymiş birader, tanıyamamışız.

Ben, bu adama ne desem azdır. Söyleyeceklerimi söyledim, söyleyemediklerimi, ev sahiplerinden çekenler söylesinler.

İsterseniz size olayı başından anlatayım. Benim suçlu olmadığımı anlayın. Vapura bindim, üst kata çıkıp, cam kenarındaki kanepelerden birine oturdum. Derken salon dolmaya başladı. «Nasıl anladınız?» diyeceksiniz. Müsaadenizel arz edeyim: Kulağıma ayak sesleri geliyor, sağıma soluma, karşıma birileri oturuyordu.

Beyefendi, benim bir özelliğim var. Pardon, bir değil, birkaç özelliğim... Ama ben size birini anlatacağım. O da sabit bir noktaya bakmak. Sakın hayret etmeyin... Zaten şimdiye dek başıma ne geldiyse, bu yüzdendir. Yediğim dayağın haddi hesabı yok. Hele bir keresinde, dayak yetmiyormuş gibi, karakolda

da falakaya yatırdılar.

«Konuş ulan deyyus,» diye bağırıyorlardı.

Konuşacak halde olmadığım için, olduğum yerde sendeliyordum, onlar durmadan beni itip kakıyor, konuşmamı istiyorlardı.

Bir ses :

«Konuuuş...» derken...

Diğeri :

«Konuşmazsan!» diye, bana gözdağı veriyordu.

Neden sonra derdimi anlatacak oldum, ama onlar hâlâ :

«Yalaaan...» diyorlardı.

Neyse uzatmayalım, bugün yine başıma böyle bir olay geldi. Malûm ya gözlük modası... Benim, modayı filan izlediğim yok. Hele bu yaştan sonra... Ne var ki, yeni aldığım gözlüğüme hemen alıştım, gözümden hiç çıkartmıyorum.

İnsanlık hali, elimi şakağıma koyup, düşünmeye başladım. Aman neler düşünmüyorum, düş kurdukca aklıma neler geliyor bilemezsiniz... Tam karşımda bir de karı koca oturuyor. Derken vapur kalktı, karşımdaki adam karısıyla söz düellosuna başladı. Durmadan münakaşa ediyorlar. Adamın kalın sesi, kadının cırtlak sesini bastırıyor:

— Sen sus, karışma, diyor.

Bu kez kadın :

— Ayyy Arif, bu adam bana mı kaldı? Baksana şu görkeme.

Adam :

— Sana kalmasa gözlük altından süzmez.

— Kıskanç herif, daha neler.

— Karıı... Karıı...

Sonra, «şıraaak!..» diye bir tokat indi, bir bağırtıdır koptu. O kargaşada gözümün üstüne bir yumruk yedim, ardından nereme gelirse yumruklar iniyor... Kimin kime yumruk atıp, vurduğunu anlayamıyorum. Gözlüğüm yere düşünce, çerçeve ikiye bölündü, camları parçalandı... Ben kendimi sakınayım derken, adam bana vuruyor, ve :

— Ulan madem erkeksin, çık ortaya görüşelim, diyor.

Ben duruyorum.

Adam :

— Çıık ulan, şuraya çık... Ben erkek isterim, diye haykırıyordu.

Ben kimseden şikâyetçi değilim, kimsenin kötülüğünü görmedim.

— Lütfen, dedim.

— Neee?..

— Kiminle kavga ettiğinizi bilmiyorum ama, başkasına vuracakken yumruklarınız boşa gidip, kazayla beni buluyor. Gözlüğümü kırdınız, bari onun parasını ödeyin, dedim.

— Yaa, dedi.

— Ulan bana vuran sen değil misin? dedim.

Herif sorumu yanıtlamadı.

— Karımın gözlerinde ne var? Söyle ulan?

Ben yine kızmamaya gayret ediyordum.

— Aman beyim, dedim, ben eşinize bakacak kadar âdi miyim?

Vay sen misin, adama bunları söyleyen? Herif beni altına aldı, ezim ezim eziyor, kimsenin kılı bile kıpırdamıyor.

Adam :

— Demek ben olmasam hıı?.. Demek ben olmasam bakacaksın?.. Haaa?..

Mesele uzadıkca uzuyor, kimse bizleri ayırmıyor, kavga iyice alevlensin diye herifi kışkırtıyorlardı.

Adam bana mısın bile demiyor, ağzına geleni söylüyor. Gücüm yetse, «höt!» desem kaçar, iki şamarla yere sererim. Kendimden utanıyorum, tanıyanlar, görenler ne demez?.. Hepsi bana, «beyefendi,» diye hitap eder. Sormayın efendim, bu kaçıncıdır başıma geliyor... Bir, iki, üç... Of!.. Saymakla bitmez. Zaten derdim başımdan aşkın, bir de hır gür.

Nitekim kavga yatıştı. Gelgelelim çevremize o kadar çok adam toplanmış ki... Her kafadan bir ses çıkıyor.

Biri :

— Ayıp yahu.

Diğeri :

— Kimsenin huzuru kalmadı, öf be!..

Öbürü :

— Her yerde bir patavatsız çıkar zaten, aldırmayın, diyorlardı.

Herkes kendi düşüncesini açıklıyor, ben, «yediğim dayakla kaldım,» derken... Kadının kocası :

— Moruuuk... diyordu.

Neyse efendime söyleyeyim, vapur Karaköy'e geldi. Birer ikişer inerken, bana vuran, gözlüğümü kıran adama:

— Dur bakalım, nereye gidiyorsun? dedim. Erkeksen kaçma.

Ses çıkartmadı. O zaman :

— Kaçıyor, kaçıyor... diye bağırdım.

— Kim kaçıyor?

— Adam.

— Hangi adam?

— Beni döven adam.

Hemen adamı yakaladılar. Çantamdan düdüğümü çıkardım. Bastonumu yere vura vura merdivenleri indim. Adamı yakaladılar fakat, dürzü suçunu inkar ediyor. Görgü tanıkları olmasa, halim hepten perişan...

— Ulan düzenbaz, dedim.

O da karşılık verdi :

— Düzenbaz senin sülalendir.

Ben :

— Vay saloz, der demez...

Allah razı olsun tanıklara, adamı da, kadını da karakola sürüklediler. Karakolda, komiserin karşısına...

— Lütfen söyleyin benim suçumu? Ben kimsenin karısına bakmadım. Hadi, söz söylemiş olsam... Yoo, yooo... Yani, anadan doğma âmâ olup, sabit bir noktaya bakmak suç mu? Eğer suçluysam... Rica ederim söyleyin, dedim.

Komiser, beni döven adama sordu, herif,

komiserin karşısında kekeleyip durdu. Tanıklar olmasa, belki durumum daha kötü olacak. Dualar okuyorum, üfürüyorum, «şuradan hayırlısıyla kurtulsam,» diyorum. Şimdi?.. Tanıklar dinlenecek. Onlar da dinlendi. Tanıklar benden yana çıkınca, karakol bir anda karışıverdi.

Herif :

— Söyledikleri yalan, resmen iftira, diyor.

Kadın :

— İnanmayın komiser bey, bu hınzırı ben bilirim.

Komiser :

— Size susmanızı söylüyorum, dedi, burası...

Tabi, âmâ bir insan kendini nasıl koruyabilir? Gözleri görmüyor, elinde baston, kös kös yürüyor. Düşününüz.

Ondan sonra, odada fısıldaşmalar oldu. Birden polisler benim üzerime yürüdü. Sanırım masa başındaki görevli olmalıydı :

— Gözlüklü gözlüklü kendine gel, dedi. Komiserin karşısında nasıl duruyorsun?

Kulaklarım pek duymuyor:

— Efendim? diye sordum.

Başkası :

— Biraz daha toplan, haaa şöyle... Hazır ol'a geç, olduuu... Ellerini pantalonunun... dedi, hıı aferin.

Deminki yine, komut verir gibi :

— Toplan ulan!..

Sözünü tamamlayamayıp, beni sorguya çekeni :

— N'olacak, dedi, adamın karısına bakmakla kalsa neyse... Bir de elle sarkıntılık etmiş.

— Olamaz, dedim, ben yapamam.

— Nasıl olamazmış, yalan mı söylüyorum?

Komiser masaya elini vurdu:

— Olmuş efendim, dedi.

Ben derdimi anlatamadım. Komiser, söylediklerimi anlamıyor. Tanıklar da —korkudan— adamdan yana olunca, kimse benim âmâ olduğuma ihtimal vermiyordu.

İfadem alındı. Komiser, polise:

— Hemen muayeneye gidin, dedi.

İkisi iki yandan koluma girdi, üst kata çıktık. Doktor odasında yok. Doktoru bulamayınca, polis :

— Söyle lan, kör müsün? Gözlerini aç bakalım.

Gözlerimi açmamla, diğeri :

— Ulaaan... dedi, sen bizleri boşu boşuna oyaladın, ulaaan... Senin, bizim elimizden çekeceklerin... Uuu, hem de kör değil, vay vay vay...

Kolumu, kaçarım diye, sıkıca tutan polis :

— Şimdi halin perişan. Nasılmış yalan söylemek bakalım?

Etmeyin, eylemeyin... Yeminin bini bi para... Polisleri inandıramıyorum. Onlar bana inanmıyor, ben de onların söylediklerini ka-

bul edersem durum ne olur?

Birkaç soru daha sordular... Buna karşın, hâlâ bana inanmıyorlar. Polis elimdeki bastonu aldı :

— İn bakalım merdivenleri, dedi.

— İnemem.

— İnnn... İn ulan.

Ben merdivenleri inerken, ayağım kaydı, aşağı yuvarlandım. Başım, kolum, belim sızı içinde, kıvranıyorum. Yahu gözlerim görmüyor, benden ne istiyorlar?

Polis yanıma geldi:

— Derhal komiserin yanına, dedi.

Ben :

— Peki, gidelim, dedim. Ama, siz her ihtimale karşı koluma girin.

— Niye?

— Çünkü binanın planını, projesini bilmiyorum. Merdivenlerden yuvarlandım, bir yere çarpıp, ikinci kez canımın yanmasını istemiyorum.

— Amma da nazikmişsin be, dedi. Bunu daha önce düşünseydin.

Koluma girdiler, tekrar komiserin odasına... Oda sessiz, kimse yok. Bu kez başka bir odaya girdik. Komiser odada olmalıydı, «pat! pat! pat! pat!» herhalde pabuçlarını birbirine vuruyor.

Komiserin kısık sesi, aynı soruyu yineliyor :

— Âmâ mısın?

— Evet âmâyım.

Komiseri inandıramıyordum. Bu kaçıncıdır?

— Âmâsın ha?

Sonra polise sordu :

— Bu herif âmâ mı?

Polis :

— Vallahi amirim, merdivenleri çıktı. Birinci kata inerken merdivenlerden yuvarlandı... Bana da, «aman ben buranın planını, projesini bilmiyorum, koluma gir,» dedi. Söylediklerine inanmadım, «belki,» dedim. Böyle dürzüleri çok gördük, her «âmâyım,» diyene inanıp, koluna girersek, karakollar âmâlardan geçilmez.

Efendim özür dilerim, zamanınızı aldım. Kusura bakmayın. Nasıl oldu? Tekrar bir fasıl, bir fasıl daha... Tam üç gün hücrede kaldım. Her sorguda komiser :

— Gözlüklü Beyefendi, diyor, nasılmış kadının kalçalarını ellemek? Kocasının yanında rahatsız etmek?

Konuşacak halim kalmadı, susuyorum. Konuşmak içimden gelmiyordu. Hep böyle olur, bilmem ki... Ahhh!.. Şu benim başıma gelenler. Üç gün dayak, küfür, sonra «Adli Tıbba...» Orada âmâ raporu verdiler.

Doktor :

«Bu adam âmâdır,» dedi.

Bugün resmen âmâyım. Beni görürseniz, gözlüklerimden tanırsınız. Bana, «Gözlüklü Beyefendi,» derler. Eee, artık dayak yemiyeceğim, elimde tapu gibi âmâ raporu var.

İsterseniz size olayı anlatmadan önce, kendi düşüncemi söyleyeyim :

Çok pişmanım!..

Niçin pişman olduğumu, yazıyı okuyunca anlayacaksınız.

Eminönü Meydanı'na gelince, arkadaşım koluma girdi :

— İnsan daima düşünceli olmalıdır, dedi.

Belki alış veriş yapacak, belki laf olsun diye, işportacılara bakıp geçecek. Cebinden çıkarttığı listeye göz attı.

— Şuradan, birkaç paket sigara alalım, dedi.

Karaborsa sigara satan adamın, yanında durduk. Arkadaşım, aldığı sigaraları, cepleri-

ne indirdi.

— Malum ya, piyasada sigara yok!..

İki adım ötede, işportacının biri önümüze geçti :

— Seç, beğen, al!.. On lira, ooon...

Adamın ne sattığını merak ettim. Tezgâhına sokulduk, meğer kalem satıyormuş. Arkadaşım seçtiği kalemleri saydı, parasını ödedi, cebine koydu.

Birkaç adım ilerledik ki...

— Aaaal!.. Aaaal!.. Aaaal!..

Arkadaşım :

— Bakalım, burada neler var? dedi.

— Bakalım, dedim. Belki işine yarar bir şey bulursun.

İşportacı hop hop hopluyor, ellerini boru yapmış :

— İkizlere takke, ikizlere takkeee...

Durduk.

— Şuraya bak birader, dedi. İnsan her aradığını buluyor. Bizimki sütyen istemişti.

Kalabalıkta kaybolacağımdan, onun peşini bırakmıyordum. O ise, işportacıya hayran hayran bakarak, öne doğru geçiyordu.

— Avrupa baylar, Avrupa... Eşine, dostuna, kaynananaaa...

İşportacı, kadın kılığına girmiş. Sırtında entari, başında eşarp, ayaklarında yüksek ökçeli pabuçlar...

Arkadaşım, memur olduğunu anımsayarak :

— İşportacılıkta iyi para var, dedi. He-

rifler malı nasıl satacaklarını biliyorlar. Her işin püf noktası vardır ya, bunlar çekirdekten yetişme. «Avrupa» dediklerine bakma, hiçbiri Avrupa değil, sadece etiketleri Avrupa.

Arkadaşım, beş tane sütyen aldı.

— Hepsinin numarası başka, maşallah bizim hanım her yıl kilo alır, bu sütyenler ömür boyu yeter.

Çevre kalabalık... Halk işportacıların etrafına toplanmış.

Biz oradan, diğer gurupların arasına dalıyoruz. O ara, yanımıza sokulan dilenci, avcunu açmış, yalvarıyor :

— Allah rızası için, sadaka...

Arkadaşım elini cebine soktu. Ben ondan önce davrandım, dilencinin avcuna beş lira bıraktım. O beş lirayı verdiğime, vereceğime pişman oldum. Dilenci, gözümün içine bakarak :

— Bu devirde beş liranın ne hükmü var? Verin bakalım elli papel!

Eğer başınızın belaya girmesini istemiyorsanız, Eminönü'ne adımınızı atmayın. Her an, başınız belaya girebilir. Ben arkadaşımın aklına uydum, dolaşıyorum.

— Yahu giyecek pijamamı yok, dedi. Hepsi eskidi. Gelmişken pijama da alalım.

— Bedenine göre bulabilecek misin?

— Burada yok, yoktur. Buluruz...

Arkadaşım alacağı şeyden, bir yerine birkaç adet alıyordu. Bence, kazıklandığını bırakalım, aldıkları hep tapon...

Pijama satan, sakallı adamın önünde durduk. Arkadaşım üç pijama beğendi. Pijamaları eline aldı, evirip çevirdi. İşportacı, sanki tezgâhın arka tarafında, soyunma odası varmış gibi :

— Giyin, dedi, tam bedeninize göre. Gir kardeşim şurdan içeri.

Arkadaşım tezgâhın arkasında soyundu, pijamaların üçünü de giyip giyip çıkarttı. Parasını ödedi. Bana, «sen de alsana, bak ben alıyorum, sonra pişman olursun» gibilerden başını sallıyordu. İşportadan mal alma alışkanlığım olmadığından, hiçbir şey almamaya kararlıyım. Şimdiye değin aldıklarım ya defolu, ya da iki gün dayanıyordu. Üçüncü gün çöpe...

(Arkadaşımın bu ucuzluk merakı, bana da geçecek diye ödüm kopuyordu. Eğer, Eminönü'nden hiçbir şey almadan eve dönersem, ne alâ... Yanılıp ona uyarsam, kendimi cezalandıracağım.)

Kulağımın dibinde işportacı, elindeki tabakları birbirine vuruyor, yere atıyor... Bağırıyordu :

— Kırılmaaaz... Hakiki porselen, kırılmaaaz... Kırılırsa para yok.

Arkadaşım elindeki paketleri, çantasını bana verdi. Yere çömeldi, tabakları inceliyordu.

Bu kez işportacı, eline iki bardak aldı, sirkte gösteri yapıyormuş gibi, bardağın birini havaya atıyor, sonra diğerini... Üçüncüsü-

nü, dördüncüsünü de tezgâhın üzerinden aldı, onları da... Bardağın birini yakalarken, öbürünü havaya atıyor. Bu kısa gösteri bitince, elindeki bardağı önündeki demire vuruyordu.

Bizimki çöktüğü yerden kalktı.

— Şuradan tabak çanak alalım, dedi. Ben bu fırsatı kaçırmam. Böyle ucuzluk nerede görülmüştür?

Arkadaşım buradan da, alacaklarını aldı. Demek parası çok... Tabak paketini bana verirken :

— Dikkatli ol, kırılmasın...

— Kırılmaz, dedim. Adam tabakları yuvarlıyor, bardakları havaya atıyor kırılmıyor da, benim elimden düşünce mi kırılacak?

— Yoo, dedi, o, bu meselğin inceliklerini biliyor.

Başka bir işportacı, arkadaşımın yağlı müşteri olduğunu düşünerek, koluna girdi, tezgâhına doğru çekiyor.

— Gel bayım, geeel... Kumaş deyinceee...

Kumaş satıcısı, metreyi eline aldı.

— Hangi kumaşı beğendiniz? Hangisini saralım?

Arkadaşım, alıcı gözüyle kumaşlara bakıyordu. Ben ise, arkadaşıma parça kumaştan takım elbise çıkacağını hiç sanmıyorum. Ama o, kumaş almaya kararlı. Tezgâhın üzerindeki kumaşlardan bir parçayı eline aldı, açıp baktı. İşportacı laf yetiştirecek :

— Halis İngiliz... dedi. Takımlık mı? Takımlıksa şu kumaşı alın, o da İskoç.

— Ölç bakalım. Sakın defolu olmasın.

— Defolu çıkarsa geri getirin.

Kumaşçıdan iki takımlık, bir de pantolonluk kumaş aldı. İşportacı, parayı cebine koyarken :

— Hayırlı olsun bayım... İyi günlerde giyin. (Bana.) Siz de alsaydınız...

Elimiz kolumuz paketlerle dolu. Dolaşmaktan ayaklarımıza kara sular indi. Arkadaşıma :

— Şuradan çıkalım artık, dedim.

— Dur canım, acele etme.

— Kalabalıktan başım döndü.

— Bak, Eminönü Meydanı tiyatroya benzer. Tiyatro, tiyatro... Pazar günleri gel de, gör... Adamı şuracıkta soyup, elbise giydiriyorlar. Kahkahayla gülüyoruz. Tiyatroya gitmeye gerek yok.

— Hem kesiyor, hem tarıyor... Yok mu denemek isteyen? Bedavaaa...

Gezginci berber, tabureye oturttuğu adamı tıraş etmeye başladı. Adamı göstererek:

— Asrın son icadı... Tara tara keees... diye bağırıyordu.

Arkadaşım, seyyar berberin kuyruktaki adamları, bedava tıraş ettiğini görünce:

— Yarın müdür beyin karşısına böyle çıkamam, dedi. Sıraya girip tıraş olayım.

— İyi ya, dedim. Saatler olsun.

Berberin önündeki adam kalkınca, arkadaşım tabureye oturdu. Berber iki enseye, üç tepeye, iki yanlara... Tıraş bitmişti. Arkada-

şım tabureden kalkarken, bana:

— Otur, sıra sende, dedi.

Bu kez arkadaşımın sözüne uyup, berberin önündeki tabureye oturdum. Berber beni deneme tahtası sanmış olmalıydı ki, kırpıp duruyor!..

— Pek kısa olmasın, dedim.

— İstediğiniz gibi keserim. Nasıl olsun?..

— Kes işte...

Saçlarım uzun olduğundan, tıraşın uzayacağını sanıyordum. Üç dakika bile sürmedi. Berber önümdeki peşkiri toplarken:

— Yakıştı, dedi, biz her kafaya yakışanı keseriz.

Baktım, kuyruk uzadıkca uzamış. Bedava tıraş olacaklar, bekliyorlar. Benden sonra, berberin taburesine oturan, pala bıyıklı adam:

— Kes, sıfır numara olsun. Pehlivan tıraşı... Kel Aliço'ya benzesin.

Berber, adama :

— Peki, derken, bir yandan da kendi reklamını yapıyordu. Berber Ateş, tıraş beleş...

Berberin yanından uzaklaşırken, arkadaşım :

— Çok enayilik ettin, dedi. Hiçbir şey almadın.

— Sağlık olsun, dedim. Ne yapalım? Bedava tıraş oldum ya, yeter.

Ertesi gün gazeteyi açtım. Her şeye zam...

Gazeteyi bırakıp, arkadaşımın masasına gittim. Gazetedeki zamları gösterdim. Bakmadı bile. O, dün aldıklarının bugünkü değer he-

sabını yapıyordu.

— Akıllı davrandın, dedim. Bravo...

Başka söyleyecek söz bulamadım. Kendime kızmayıp, kime kızayım? A ahmak kafa!.. Sen de birkaç şey alsaydın ya... Arkadaşım yarı alaylı :

— Dün aldığım işportalar, bana beş yıl dayanır. Beş yıl sonra yine Eminönü Meydanı'na giderim. Aldıklarım eskisin... Kolay mı, bütçe yapıyoruz. Beş yıllık aile bütçesi...

Birkaç ay sonra, yine zam, gel de dayan, dayanabilirsen...

Evet, sabit gelirli memur, daima uyanık olmalıymış. Bunu anlamıştım ama, biraz geç olmuştu.

VASİYETLİ ON EMİR

Bizde bir gelenek vardır: Vasiyet vermek... Siz de günün birinde yaşlanacaksınız, vasiyetinizi yazarken, lütfen sizden sonrakileri düşününüz.

Birinci bâb.

Birinci vasiyet:

«Evladım ben okudum, sen de oku.»

Babam işletmeciydi, benim de okumamı istiyordu. Ben, onun bu vasiyetini yerine getirip, «Hukuk Fakültesi»ni bitirdim.

İkinci vasiyet:

«Devlet memuru ol.»

Bakanlıklara, resmi dairelere dilekçeler

yazdım. Bir yıl sonra, üç bin lira maaşla, onuncu dereceden memur oldum.

Üçüncü vasiyet :

«Dairede çok çalış, işlerini yarına bırakma.»

Bizim dairede mesai saat sekizde başlıyordu. Ben daireye erkenden gelip, verilen işleri bitirirdim. Sonra, başkalarının işlerine yardım ederdim.

Dördüncü vasiyet :

«Kimseyle kavga edeyim deme. Daima büyüklerine karşı (şef, müdür, müdür yardımcısı, müfettiş) saygılı ol. Onların sözünü dinle.»

Kimseyle kavga etmedim. Büyüklerime karşı gelmedim.

Beşinci vasiyet :

«Arkadaşlarının arkasından konuşma. Söyleyeceklerini, her kim ise o, onun yüzüne karşı söyle.»

Ben kimsenin arkasından konuşmadım. Onlar benim arkamdan konuşup, dedikodu yapıyorlardı. Hepsi iftira...

Altıncı vasiyet :

«Sakın dalkavukluk yapma, dalkavukları kimse sevmez.»

Dalkavukluk nedir?.. Resmi dairelerde nasıl icra edilir? Bilmiyorum...

Yedinci vasiyet :

«Görevini kötüye kullanma, mahkemelerde sürünürsün.»

Görevimi kötüye kullanmadım, düşman

kazandım. Beni defalarca azarladılar.

Sekizinci vasiyet :

«Her zamankinden daha çok çalış. Büyüklerinin gözüne gir.»

Günde on iki saat çalışıyordum. (Üstelik fazla mesai ücreti de almıyordum.) Amacım vatandaşın işi görülsün.

Dokuzuncu vasiyet :

«Vatandaşın işlerini zamanında halledersen, seni amirlerine şikâyet etmezler.»

Vatandaşın işlerini zamanında görüyordum. Kimse beni şikâyet etmiyordu.

Onuncu vasiyet :

«Dinimizde rüşvet almak günahtır... Sen, sen ol, rüşvet alma.»

Rüşvet mi? Kimseden rüşvet almadım. Hep sevap işledim, Allah biliyor...

Aradan iki yıl geçti. Babama rahmet mi, yoksa belâ mı okuyayım? Okudum, memur oldum, babamın «on vasiyeti»ni yerine getirdim. Sürüm sürüm sürünüyorum...

Günün birinde babama, mezarı başında şunları söyledim.

İkinci bâb.

Birinci vasiyet :

— Baba okudum.

«Aferin evladım. Okuyan insan aydın olur.»

İkinci vasiyet :

— Memur oldum, sürünüyorum.

«Allah'a sığın, rızkını o verir.»

Üçüncü vasiyet :

— Çalışmaktan belim iki büklüm oldu, bir omuzuma felç indi. Yine de işlerimi yarına bırakmadım.

«Bravo! Doktor Rahmi Bey'e benden selam söyle, muayene ol.»

Dördüncü vasiyet :

— Dairede hiç kavga etmedim, büyüklerime saygı ile davrandım. Yasalara karşı gelmedim.

«Eski terbiye...»

Beşinci vasiyet :

— Kimsenin arkasından konuşmadım ama, benim arkamdan konuşuyorlar. Ben, söyleyeceklerimi, onların yüzüne karşı söylüyorum.

«Daireye girerken —ya sabır— çek, sonra işlerine başla. Dedikodulara aldırma.»

Altıncı vasiyet :

— Kendimden büyüklerime dalkavukluk yapmadım. Siz, «dalkavukları sevmezler,» demiştiniz... Fakat, bu devirde dalkavukluk yapmayan, her iktidarda, daireden daireye sürülüyor.

«Evet, buna çok sevindim. Terfi edeceksin, bana her şey malûm olur. Biraz daha bekle.»

Yedinci vasiyet :

— Görevimi kötüye kullanmadım. Daima beladan kaçındım. Ne var ki, belalar hep beni buldu. Hay aksilik!..

«Tanrı, afiyetlerini üzerinden eksik etmesin. Görevini kötüye kullanmayıp, Devlet Hazinesi'ni ziyana sokmadın ya...»

Sekizinci vasiyet :

— Her günkünden daha çok çalışıyorum. İki yılda on bin evrak düzenledim. Tümünde imzam var. Hâlâ bizim müdürün gözüne giremedim. Onlar, benim çalışmalarımı engelliyorlar. Siyasi mesele...

«Evladım sen neler söylüyorsun?.. Zamanı gelince, amirlerin seni taktir eder. Yakana madalya bile takarlar.»

Dokuzuncu vasiyet :

— Dairede kimsenin işi aksamadı. Evrakları evime götürdüm, sabahlara dek uyumadım, durmadan dosyaları inceledim. Okuyup yazdım.

«Vatandaş seni büyüklerine şikâyet etmediyse, sıran gelince şef, müdür yardımcısı, müdür, müfettiş olabilirsin. Sıranı bekle.»

Onuncu vasiyet :

— Baba, kimseden rüşvet almadım. Bana, «a ahmak!..» dediler.

«Bu fani dünyadan, ebedi ıslahatgahına göçünce, göreceksin, burası bir mekan-ı nur içinde...»

Saçlarım aklaşıp, döküldü. İyice yaşlandım. Ah şu namus... Hiçbir zaman başarılı olamadım. Hep ona buna muhtaç oldum. Şimdi, babamın on vasiyetinin tersini, zamanla oğluma söylüyorum :

«Sakın deden ve benim gibi olma. Kimseye yaranamazsın.»

Üçüncü bâb.

Birinci vasiyet :

— Evladım oku ve düzenin adamı ol. İnsanları kandır.

«Olur, merak etmeyin.»

İkinci vasiyet :

— Sakın ha memur olma, «tüccar», «tefeci» ol. Devlet'e vergi verme. Şaban Dümbeka sülalesini nasıl kalkındırdıysa, sen de yedi ceddini kalkındır.

«Şaban Dümbeka mı dediniz?.. Onu solda sıfır bırakırım vallahi.»

Üçüncü vasiyet :

— Çalışma. Tanrı çalışan kullarını sevmez, otur.

«Baba, siz nasıl isterseniz...»

Dördüncü vasiyet :

— Kim olursa olsun, kavga edebilirsin. Meclis kulislerinde bile, milletvekilleri birbirlerine giriyorlar. Alaya gelinceee... Muhalefeti yerden yere vur. İktidarda Şaban Dümbeka mı var, peşinden ayrılma. Bir de bakıyorsun ZUHURET PARTİSİ iktidardan düşüyor, hemen ŞUHUVET PARTİSİ'ne geç. Bu kez, Şaban Dümbeka'nın alehte propagandasını yap. Sakın büyüklerine saygılı olma.

«Peki. Parti işlerini şimdiden organize ediyorum. Ha ZUHURET PARTİSİ ha ŞUHUVET PARTİSİ, ikisi de birbirinin benzeri. Baba, bu zamanda büyüklere saygı mı kaldı?..

Evet, söylediklerinizi aynen yazıyorum.»

Beşinci vasiyet :

— Herkesin arkasından konuş. Onları kandır. Necibül Yerkapan, «bu yıl onuncu ağır sanayii mümayişini gerçekleştirdik,» diyor. Bu haberi gazetede okudum, fotoğraflarını gördüm. Necibül Yerkapan, «ağır sanayii» temellerinin çalınması üzerine, demeç üzerine demeç veriyor. Hangi habere inanalım?

«Temel atan, pardon, temelleri palavra gibi kullanan çok insan tanıyorum. Bunların hepsi düzembaz. Ama ben de...»

Altıncı vasiyet :

— Bu devir, yalan dolan devri. Sahtecilik mübah. Dalkavukluk yapmamamı söyleyen deden sayesinde, terfi edemedim. Memur olarak kaldım. Sen dalkavuk ol... Dalkavukluk her dönemde geçerlidir.

«Kim güçlüyse, onun yanında olurum. Dahası var mı babacığım?»

Yedinci vasiyet :

— Görevini kötüye kullan. Hacı Abuzer Dümbeka ile İhya Kemal Dümbeka, Avrupa ülkelerine «hayali mobilya», «Sunta» satıyorsa... Sen de... (Şaban Dümbeka'nın sözünü dinle.) Milyarder olursun, vergi iadeleri alır, bankalar sana teşvik kredileri verir.

«Birkaç yıl sonra milletvekiliyim... Seçim konuşmalarını hazırlıyorum. Bizler, bizler bu memleketi kalkındırmanın... Bizler bu halkın... Bizler...»

Sekizinci vasiyet :

— Hiç çalışma.

«Zaten durum belli. Çalışırsam zayıflarım.»

Dokuzuncu vasiyet :

— Hophopiya ve benzeri ülkelere karşı gelme.

«Olur.»

Onuncu vasiyet :

— Rüşvet almamazlık etme(!) Verileni kabul edip, cebine indir (!) Rüşvet almayan var mı? Yok! Kimsenin işini rüşvetsiz yapma(!)

«Napolyon ne demiş? Para, para, para...»

Nereden aklıma geldi bilmiyorum. Diyelim ki, günün birinde ben öldüm. Kiminiz mezarımın başında «hayır duaları» okuyup gideceksiniz, kiminiz «beddua...» Neyse...

Dördüncü bâb.

Birinci vasiyet :

— Baba okudum, sayenizde adam oldum.

«Güzeeel...»

İkinci vasiyet :

— Karaborsacılık, tefecilik yapıyorum. Yüzde beş yüz kazanıyorum.

«Ooohhh!.. Maşallah...»

Üçüncü vasiyet :

— Masa başında para kazanmak bambaşkaymış. İki imza, bir mühür tamam.

«Alâââ... Alâââ...»

Dördüncü vasiyet :

— Birçok kez siyasi kavgaya girdim. İn-

san vurmasını bilince, hasmını yenebiliyormuş.

«Gözüme giriyorsun.»

Beşinci vasiyet :

— Herkesin arkasından konuşuyorum. Birin üzerine bin yalan ekliyorum. İktidar partisini koruyor, muhalefete yükleniyorum.

«ŞUHUVET PARTİSİ ve UHUVET PARTİSİ koalisyonu sırasında kavga edeyim deme.»

Altıncı vasiyet :

— Dalkavukluk çok gerekli imiş. Her geçen gün, dalkavukluk üzerine bilgi ve görgümü komşulara naklediyorum. (Dalkavukların pratiğini geliştiriyorum. Onların profesörü oldum.)

«İlk feyzini kim verdi? Baban!»

Yedinci vasiyet :

— Başımızda Şaban Dümbeka var, onu alkışlıyoruz. Bahri Düldül'ü yuhalıyoruz. Ee, dalkavuk olmak kolay mı?

«Siyasi muhalif böyle olmalı. Hem kucaklaşmalı, hem söylenmedik söz bırakmamalı.»

Sekizinci vasiyet :

— Baba, Hacı Abuzer Dümbeka'yı, İhya Kemal Dümbeka'yı ve dahi onların gayrımüslim ortakları Ohannes Süpüryan'ı geride bırakmamam için hiçbir neden yok. Bu üç kafadar «hayali mobilya» ihraç ediyorlardı. Ben, «AET», «IMF», «OECD» ithal etmek için sıramı bekliyorum. (Onlar bu işi beceremiyorlar.)

«Büyük adam oldun. Deden sana bir şey bırakmadı ama, babanın hakkını ödeyemezsin.»

Dokuzuncu vasiyet :

— Avrupa, Asya, Amerika, Afrika, Avusturalya'yı gezdim. Resmi çalışmalarıma pek zaman ayıramıyorum.

«Adam sende, aldırmaaa...»

Onuncu vasiyet :

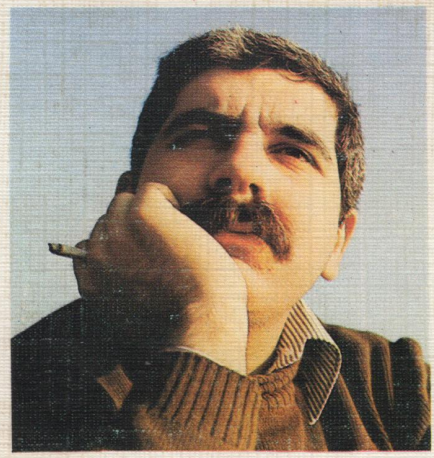
— Babacığım, diğer ilkeleri önümüzdeki günlere bırakalım. Özür dilerim. Bugün çok önemli bir işim var, mutlaka orada olmam gerekiyor. X kurultayı, otuzuncu toplantısı, ilk oturumu...»

«Keşke yaşasaydım da, senin yanında olsaydım. Hey gidi hey!..»

İÇİNDEKİLER

Harika Cihazlar 7
Temelden Satıyoruz 21
İyilik Sever Niyazi Bey 33
Koltuğuna Bak Derecesini Anla 43
Huzurunuza Nasıl Çıkılır? 53
Adamın Hüzüntüsü 63
Bilumun Hasta Hüsnü Bey 73
Bir Resmi Daire Nasıl Denetlenir? 85
Montreal Olimpiyatlarına Nasıl Gidiyoruz? 97
Bu Adam Açlıktan mı Öldü? 107
Bürokrasi Reçetesi 119
Kanun Kaçağı Dini Bütün 131
Gözlüklü Beyefendi 141
Memur Akıllı Olmalı 151
Vasiyetli On Emir 159

İNKILÂP

Fotoğraf: Ender Erkek

Düşünmek, gülmek... Evet, bu iki öge de "Gözlüklü Beyefendi"de... Güzel akılcı bir dil, birbirinden güzel espriler... Niçin, kime gülüyoruz sorusuyla karşılayacağımız öyküler...
İşte, Mehmet Semih'in gülmece öyküleri toplamı, "Gözlüklü Beyefendi" kitabı...

FİATI
KDV dahil